

OKTATÁSI KÖZÖS NEVEZŐ

Állampolgári visszajelzések és megoldási javaslatok
a magyar oktatási rendszer megújításához

SZEREZTÉK MAGYAR ÁLLAMPOLGÁROK

2024-2025

Oktatási Közös Nevező

Állampolgári visszajelzések és megoldási javaslatok
a magyar oktatási rendszer megújításához

Szerzők:

Bogdán Csaba

Hargitai Evelin Gabriella

Kovács Gyöngyi

Barcs, 2026

ISBN 978-615-02-6286-4

Felelős kiadó:

Dr. Bogdán Csaba

Kapcsolat:

magyaroktatas@proton.me

<https://oktatasikozosnevezo.hu>

Ötlet- és projektgazda:

Bogdán Csaba

© 2026 Oktatási Közös Nevező

A projekt külső anyagi támogatásban nem részesült.

A dokumentum a szerkesztők önkéntes munkájára, valamint az
adatgyűjtésben részt vevő állampolgárok közreműködésére épül.

Ez a mű a Creative Commons Nevezd meg! – Ne add el! – Ne
változtasd! 4.0 Nemzetközi Licenc (CC BY-NC-ND 4.0) feltételei
szerint terjeszthető.

A licenz részletei:

creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.hu

Tartalomjegyzék

Rövidítésjegyzék	4	Pedagógusok folyamatos szakmai fejlesztésének hiánya	45
Fogalmi jegyzék	5	Szakmai továbbképzések elérhetősége	46
1. Bevezető és tartalmi áttekintő	7	Pedagógusok önszabályozó tanulási lehetőségeinek korlátai	47
2. Vezetői összefoglaló és a projekt értékelése	8	A pedagógusok túlterheltsége és kiégése	48
3. A válaszadók összetétele és a minta jellemzői	12	A pedagógusok társadalmi megbecsülésének hiánya	49
4. Az oktatás fogalma és célja — állampolgári értelmezések	14	A társadalmi mobilitás korlátozott	50
5. Megoldási javaslatok az oktatás kihívásaira	16	Esélyegyenlőség hiánya a nemek között	51
Az innovatív tanítási módszerek hiánya	17	Infrastrukturális egyenlőtlenségek állnak fenn az oktatási intézmények között	52
A gyakorlati és alkalmazott tudás háttérbe szorulása	18	Az oktatásirányítás rendszere túl hierarchikus/centralizált és bürokratikus	53
Módszertani diverzitás hiánya	19	Önálló, köznevelésért felelős minisztérium hiánya	55
Rendszerszintű pedagógiai innovációk hiánya	20	Túlzott központosítás és az intézmények autonómiájának hiánya	56
Túlzott tananyag-terhelés a diákokon	21	Kutatás-fejlesztés és innováció hiánya	57
A tantervek rugalmatlansága	23	Kutatói életpálya támogatásának hiánya	58
STEM-tárgyak oktatásának kihívásai	25	Lemaradások az átfogó technikai készségek fejlesztésében	59
A kompetenciaalapú oktatás hiányosságai	27	Erkölcsei és társadalmi kihívások	60
Elavult tanterv és oktatási módszerek	29	Digitális tananyagok és eszközök hiánya	62
Az egészségügyi oktatás hiánya	31	Túlterhelt diákok	63
Infrastruktúra előregedése	32	Pedagógusok alacsony fizetése és megbecsültsége	64
A gazdasági helyzetből adódóan lecsökkent oktatási esélyek	33	6. Állampolgári problémafelvetések és megoldási javaslatok	65
A frontális oktatás korlátozza a diákok aktív részvételét és önálló gondolkodását	34	6.1. Pedagógusalkalmasság, pedagógusi viselkedés és szakmai kontroll hiánya	65
Hiányzik a koherens, hosszú távú oktatási stratégia	35	6.2. Tisztelet, emberi bánásmód és erkölcsi minták hiánya az iskolában	65
Iskolai erőszak kezelése Iskolai erőszak és bullying kezelése	36	6.3. A művészeti és érzelmi nevelés alulértékelt	66
Pályaorientáció hiányosságai	38	6.4. A diákok pszichés terheltsége és a mentális támogatás hiánya	66
Diákok motivációjának hiánya	39	6.5. Szakmai ellenőrzés és minőségbiztosítás gyengesége	67
A digitális oktatási eszközök alacsony fokú integrációja a tanításba	40	6.6. A pedagóguspálya társadalmi és intézményi támogatottságának hiánya	67
Szociálisan hátrányos helyzetű diákok oktatási esélyeinek alacsony szintje	41	7. Záró gondolatok	68
Tanulói teljesítmények közötti egyenlőtlenségek	42		
Túlzott verseny és értékelési rendszer	43		
Elavult pedagógusképzési módszerek	44		

Rövidítésjegyzék

ADHD	Attention Deficit Hyperactivity Disorder; figyelemhiányos hiperaktivitászavar. Idegrendszeri fejlődéshez kapcsolódó állapot, amely figyelmi nehézséggel, impulzivitással és/vagy hiperaktivitással jár; az oktatási környezetben differenciált pedagógiai megközelítést igényel.
AI	Artificial Intelligence, mesterséges intelligencia Digitális technológiák összefoglaló neve, amelyek alkalmasak tanulási, döntéstámogatási vagy automatizált feladatok ellátására.
BA	Bachelor of Arts Alapképzési fokozat a bölcsész- és társadalomtudományok területén.
BSc	Bachelor of Science Alapképzési fokozat a természettudományos és műszaki területeken.
BTMN	Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség Olyan tanulói nehézség, amely nem minősül sajátos nevelési igénynek, de pedagógiai támogatást igényel.
DLA	Doctor of Liberal Arts Művészeti doktori fokozat.
GYED	Gyermekgondozási díj Biztosítási jogviszonyhoz kötött ellátás kisgyermeket nevelő szülők számára.
GYES	Gyermekgondozási segély Alanyi jogon járó ellátás kisgyermeket nevelő szülőknek.
GYOD	Gyermekek otthongondozási díja Pénzbeli ellátás a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos, önmagukat ellátni képtelen gyermeküket ápoló szülők számára.
IKT	Információs és kommunikációs technológiák Digitális eszközök és rendszerek összessége az oktatásban (pl. számítógép, internet, oktatási platformok).

MA	Master of Arts Mesterképzési fokozat a bölcsész- és társadalomtudományok területén.
MSc	Master of Science Mesterképzési fokozat a természettudományos és műszaki területeken.
NAT	Nemzeti alaptanterv Az iskolai oktatás tartalmi és kompetenciakövetelményeit meghatározó központi szabályozás.
OFI	Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet Az oktatási ágazat országos kutató-fejlesztő intézménye 2007-től, amely a köz- és felsőoktatás fejlesztését szolgáló kutatási, innovációs és szakmai támogató tevékenységet végzett. 2019. decemeber 1-ével beolvadt az Oktatási Hivatalba.
OKI	Országos Közoktatási Intézet (1990–2006. december 31.) Korábbi országos szakmai háttérintézmény, amely kutatási, tantervfejlesztési és módszertani feladatokat látott el.
OKN	Oktatási Közös Nevező A dokumentumot létrehozó állampolgári kezdeményezés.
PhD	Doctor of Philosophy Tudományos doktori fokozat.
SNI	Sajátos nevelési igény Speciális pedagógiai ellátást igénylő tanulók csoportja.
STEM	Science, Technology, Engineering, Mathematics A természettudományos, technológiai, mérnöki és matematikai oktatás integrált megközelítése.
SZJA	személyi jövedelemadó

Fogalmi jegyzék

Antibullying (ejtsd: antibuling, iskolai zaklatás elleni programok)

Az iskolai bántalmazás megelőzését és kezelését célzó intézményi és pedagógiai beavatkozások összessége.

Bottom-up (ejtsd: botomáp, alulról építkező) megközelítés

Olyan kezdeményezési és problémakezelési modell, amely a döntéshozói szint helyett az érintettek tapasztalataiból és visszajelzéseiből építkezik. A dokumentumban a bottom-up megközelítés azt jelenti, hogy a feltárt problémák és mintázatok az állampolgári válaszokból rajzolódnak ki, nem előre rögzített szakpolitikai keretből.

Bullying (ejtsd: buling, iskolai bántalmazás)

Ismétlődő, szándékos bántalmazó magatartás (verbális, fizikai, pszichológiai vagy online formában), amely hatalmi egyenlőtlenségre épül, és az érintett tanuló kiszolgáltatottságát erősíti.

BTMN (Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség)

Olyan tanulói állapot, amely nem minősül sajátos nevelési igénynek, de tartós támogatást és differenciált pedagógiai megközelítést igényel.

Citizen politics (állampolgári részvételre épülő közéleti kezdeményezés)

Olyan közéleti megközelítés, amelyben az állampolgárok nem csupán véleményt formálnak, hanem strukturált módon szakpolitikai gondolkodáshoz is hozzájárulnak. A dokumentumban a fogalom arra utal, hogy a projekt az oktatásról szóló közéleti diskurzushoz alulról szerveződő, rendszerezett állampolgári tapasztalattal kíván hozzájárulni.

Differenciált tanulásszervezés

Oktatásszervezési megközelítés, amely a tanulók eltérő képességeihez, tempójához és tanulási stílusához igazítja a tanulási folyamatot.

Flipped classroom (fordított osztályterem)

Olyan tanulásszervezési modell, amelyben az ismeretszerzés (pl. videók, szövegek feldolgozása) otthon történik, míg az iskolai idő a gyakorlásra, megbeszélésre és elmélyítésre szolgál.

Formatív értékelés

A fejlődés dinamikájára fókuszáló értékelési módszer, amely lehetőséget teremt az egyéni tanulási utak követésére, valamint a tanulási folyamat folyamatos, visszajelzésekre épülő finomhangolására.

Frontális oktatás

Olyan tanulásszervezési forma, ahol a pedagógus a tudás elsődleges közvetítője, és az osztály egésze számára egységes tempóban és strukturában irányítja a tanulás folyamatát. A hangsúly a tananyag strukturált közvetítésén, a közös haladási ütemen és az egységes követelményrendszeren van.

Kompetenciaalapú oktatás

Olyan oktatási megközelítés, amely a lexikalistudás-átadás ellenében az ismeretek alkalmazására, készségek és képességek fejlesztésére helyezi a hangsúlyt.

Magtanterv

Minimális, alapvető tartalmakat és kompetenciákat meghatározó tantervi keret, amelyhez rugalmas helyi tantervek kapcsolódhatnak.

Mentorálás (pedagógiai mentorálás)

Tapasztalt pedagógusok által nyújtott szakmai támogatás, amely a pályakezdők vagy módszertani megújulásban érintettek fejlődését segíti

Öveges laborok

Az Öveges József nevét viselő, korszerűen felszerelt iskolai vagy térségi természettudományos laborok hálózata, amely a kísérletezésre épülő, élményalapú tanulást támogatja a fizika, kémia és biológia oktatásában.

Projektalapú tanulás

Tanulásszervezési forma, amely hosszabb időtartamú, valós problémákra épülő feladatokon keresztül fejleszti az együttműködést, önállóságot és alkalmazható tudást.

SNI (sajátos nevelési igény)

Olyan tanulók csoportja, akik speciális pedagógiai, pszichológiai vagy gyógypedagógiai támogatást igényelnek.

STEM-oktatás

A természettudományok, technológia, mérnöki tudományok és matematika integrált oktatása, gyakran multidiszciplináris és projektalapú megközelítéssel.

Tanulásszervezés-központú szemlélet

Oktatási megközelítés, amely a tanulási folyamat megszervezését (módszerek, tempó, együttműködés) helyezi előtérbe a tananyag mechanikus leadásával szemben.

Team teaching (együtt-tanítás)

Két vagy több pedagógus közös tanórai munkája, amely lehetővé teszi a differenciálást és a módszertani sokszínűséget az oktatásban.

1. Bevezető és tartalmi áttekintő

Jelen dokumentum az Oktatási Közös Nevező (OKN) állampolgári kezdeményezés keretében beérkezett visszajelzések és megoldási javaslatok összegzését tartalmazza. Az OKN egy 2024. novemberében indított nyitott, civil alapú, alulról felfelé építkező (*bottom-up*) projekt, amelynek célja az oktatás kihívásainak és lehetséges megújítási irányainak **kérdőíves**¹ feltárása az állampolgári tapasztalatok, problémalátások és javaslatok rendszerezett feldolgozásán keresztül.

A dokumentum áttekintést ad az OKN keretein belül publikált, közel 200 oktatásügyi problémát felölelő **kihívástérképre**² érkezett állampolgári megoldási javaslatokról, valamint azokról a további problémafelvetésekről, amelyek a kérdőív nyitott kérdései mentén, a térképen nem vagy attól eltérő hangsúllyal jelentek meg.

Az itt alkalmazott szerkezeti megoldás azt a célt szolgálja, hogy az állampolgári visszajelzések egyszerre maradjanak visszakövethetők, értelmezhetők és szakpolitikai gondolkodásra alkalmasak, anélkül hogy elveszítenék tapasztalati, élményalapú jellegüket.

Az összefoglaló azonban nem rangsorol, nem priorizál, és nem alakít ki kész szakpolitikai ajánlásokat.

Az OKN célja annak bemutatása, hogy az állampolgári visszajelzések alapján milyen problémalátási mintázatok, megoldási irányok és rendszerszintű elakadások rajzolódnak ki az egyes kihívásterületeken.

Az anyag a magyar oktatás kihívásaira adható kész válaszok megfogalmazása helyett azokat az irányokat kívánja láthatóvá tenni, amelyek mentén az állampolgárok az oktatási rendszer megújítását elképzelhetőknek, szükségesnek vagy éppen elkerülhetetlennek tartják.

A dokumentum annak reményében született, hogy eredményeit oktatáspolitikai gondolkodók, pártprogramok készítői, szakmai műhelyek és döntéshozók a magyar oktatási rendszer megújításához és/vagy optimalizálásához felhasználják.

A dokumentum felépítése

Az 1. FEJEZET rövid bevezetést és a dokumentum felépítésének áttekintését tartalmazza.

A 2. FEJEZET vezetői összefoglalót ad az OKN projektről, valamint reflektív módon értékeli annak erősségeit és korlátait, támogatva ezzel a hasonló

állampolgári kezdeményezések jövőbeni tervezését.

A 3. FEJEZET a válaszadók összetételét és a válaszadói minta főbb jellemzőit mutatja be, külön kitérve az alkalmazott módszertani szűrésekre és kizárási kritériumokra.

A 4. FEJEZET az oktatás fogalmának és céljának nyitott kérdésére adott állampolgári válaszokat összegzi és értelmezi.

A dokumentum magját az 5. FEJEZET képezi, amely az OKN kihívástérképéhez kapcsolódó állampolgári megoldási javaslatokat mutatja be tematikus bontásban, kiemelve a visszatérő problémafelfogásokat, megoldási irányokat és rendszerszintű összefüggéseket (1–40 KIHÍVÁS).

A 6. FEJEZET azokat az állampolgári problémafelvetéseket és megoldási javaslatokat összegzi, amelyek az előzetesen publikált problématérképen nem szerepeltek, vagy attól eltérő hangsúllyal jelentek meg, mintegy kiegészítő perspektívát nyújtva az oktatási kihívások értelmezéséhez.

A 7. FEJEZETBEN a szerkesztők záró gondolatait találja az olvasó.

¹ Az Oktatási Közös Nevező kérdőíve elérhető: [Google Drive](#)-on.

² Az Oktatási Közös Nevező kihívástérképe teljes felbontásban [Google Drive](#)-ról letölthető, illetve a [projekt weblapján](#) interaktívan nagyítható.

2. Vezetői összefoglaló és a projekt értékelése

Az oktatás kérdése nem csupán szakpolitikai vita, hanem mindennapi társadalmi tapasztalat. A közbeszédben mégis ritkán rendeződnek egységes szerkezetbe azok a problémalátások és megoldási irányok, amelyek az állampolgári gondolkodásban jelen vannak.

Az OKN ennek a tapasztalati tudásnak a strukturált feltárására és láthatóvá tételére jött létre, és ennek érdekében új keretet kínál az oktatásról folytatott párbeszéd számára.

Az OKN célja, hogy az oktatás kihívásairól szóló közéleti diskurzust strukturált, tapasztalati alapú visszajelzésekre építse, és — a formális szakpolitikai vitákon túlnyúlva — feltárja az állampolgári gondolkodásban megjelenő problémalátási mintázatokat és megoldási irányokat.

A projekt alulról felfelé építkező *bottom-up* megközelítést alkalmaz, és alapját egy nyitott, online kérdőív képezte, amely lehetővé tette, hogy a válaszadók

- az OKN által előzetesen publikált problématerkép egyes kihívásaihoz megoldási javaslatokat társítsanak,
- további, a térképen nem szereplő oktatásügyi problémákat vessenek fel,

- valamint értelmezzék az oktatás fogalmát és célját.

A 2024 novembere és 2025 májusa közötti adatfelvétel során 133 válasz érkezett, amelyek közül 126 egyéni és 7 csoportos kitöltés.

A válaszok döntő többsége érdemi problémalátást és megoldási szándékot tükrözött; módszertani okokból 6 válasz teljes kizárásra, 9 válasz pedig csak részleges feldolgozásra került.

Az egyéni kezdeményezésként indított civil vállalat nem intézményi, kutatási vagy megrendelői keretek és finanszírozás között jött létre.

Módszertana tudatosan nem a klasszikus értelemben vett tudományos kutatás logikáját követi, hanem az állampolgári tapasztalatok, nyilvános visszajelzések és hétköznapi problémalátások rendszerezett összegzésére épül.

Az OKN nem reprezentatív következtetések levonására vagy közvetlen szakpolitikai ajánlások megfogalmazására törekszik, hanem annak feltárására, hogy az állampolgári visszajelzések alapján milyen problémamintázatok, megoldási irányok és rendszerszintű elakadások rajzolhatók fel.

A projekt fő eredményei

Az adatfeldolgozás legfontosabb eredménye, hogy az állampolgári visszajelzések nem elszigetelt panaszokként, hanem koherens problémastruktúrák mentén rajzolódnak ki. A válaszok alapján:

- az oktatásról alkotott állampolgári kép túlnyomórészt normatív és értékalapú,
- az oktatás célja nem szűkíthető le tudásközvetítésre, hanem személyiségformáló, közösségi és erkölcsi funkciókkal bír,
- a problémák jelentős része nem egyedi intézményi hibákra, hanem rendszerszintű elakadásokra vezethető vissza.

A megoldási javaslatok tartalmilag széles spektrumot fednek le, ugyanakkor több visszatérő minta azonosítható bennük:

- a tanulásszervezés és módszertan elsődlegessége a tananyaggal szemben,
- a gyakorlati és alkalmazható tudás iránti igény,
- a pedagógiai autonómia és szakmai támogatás hiánya,
- valamint az oktatás erkölcsi és társadalmi felelősségének megerősítése.

Fontos körülmény, hogy az állampolgári javaslatok jelentős része nem új megoldásokra irányul, hanem már létező, kipróbált gyakorlatok rendszerszintű integrációjának elégtelenségére hívja fel a figyelmet.

Módszertani erősségek és korlátok

A projekt erősségei között szerepel a transzparens, értékítélet-mentes feldolgozás, amely nem kívánja a visszajelzéseket rangsorolni és priorizálni, és nem alakít ki szakpolitikai ajánlásokat.

Ez lehetővé teszi, hogy

- a visszajelzések visszakövethetők és ellenőrizhetők maradjanak,
- az anyag többféle szakpolitikai és szakmai értelmezésre is nyitott legyen, és hogy
- az állampolgári tapasztalat érvényes tudásforrásként jelenjen meg.

A kihívások egységes szerkezetű feldolgozása elősegíti az összehasonlíthatóságot és a mintázatok azonosítását. A feldolgozás négy elemből áll: (a) a probléma leírása, (b) az állampolgári javaslatok összegzése, (c) a rendszerszintű elakadások vagy felmerülő kérdések azonosítása, valamint (d) a közös felismerések és tanulságok megfogalmazása.

Az OKN nem klasszikus értelemben vett kutatási projekt, és nem is kíván annak látszani. A kezdeményezés (ti. a problématerképezés) organikus, nyitott folyamatként jött létre, intézményi háttér és formális kutatási infrastruktúra nélkül, az állampolgári politika (*citizen politics*) egy sajátos értelmezéseként.

Célja nem az oktatási rendszer problémáinak „objektív” leírása vagy normatív értékelése, hanem az, hogy a felkínált problématerkép alapján az állampolgári tapasztalatokat és visszajelzéseket egy áttekinthető, rendszerszintű értelmezési keretbe rendezze.

Az OKN tudatos döntése, hogy nem választja szét élesen a „szakmai” és a „tapasztalati” tudást. Kiindulópontja az a feltételezés, hogy az oktatási rendszer működéséről szóló hétköznapi tapasztalatok – legyenek azok szülői, pedagógusi, tanulói vagy más perspektívából megfogalmazva – megfelelő, azaz átlátható és következetes rendszerezés és értelmezés mellett önálló szakmai jelentőséggel bírnak.

Az adatfelvétel ugyanakkor nem reprezentatív mintára épül. A válaszadói kör demográfiai összetétele – magas iskolai végzettség, jelentős szakmai tapasztalat – egyszerre erősség és korlát. Erősség, mert a beérkező visszajelzések jelentős része reflektív és rendszerszintű

gondolkodást tükröz; korlát, mert az anyag nem tekinthető a teljes társadalom véleményének leképezéseként.

Szintén korlát, hogy a megoldási javaslatok nem kidolgozott szakpolitikai tervek: sok válasz inkább irányokat, hangsúlyokat jelöl ki, mintsem részletes implementációs forgatókönyveket.

Ez azonban összhangban áll az OKN céljával, amely nem döntéshozatali dokumentumot, hanem egy további gondolkodási réteget kíván az oktatással kapcsolatos közéleti diskurzusba emelni.

Erőforrás és marketing

A projekt egyéni, a szerkesztők önkéntes erőforrásaira épül, intézményi háttér és finanszírozási struktúra nélkül. Ez szükségszerűen behatárolta a feldolgozás mélységét és léptékét, ugyanakkor biztosította a kezdeményezés függetlenségét intézményi, politikai vagy pályázati elvárásoktól.

A felhívás néhány médiamegjelenéstől eltekintve elsősorban a projektgazda, Bogdán Csaba saját Facebook- és Instagram közösségi felületein és az OKN YouTube-csatornáján indított **podcast-sorozatban**³ jelent meg, dedikált kommunikációs kampány nélkül. Ez a válaszok mennyiségére és

³ Oktatási Közös Nevező Podcast [YouTube-lejátszási lista].

összetételére egyaránt korlátozó hatással lehetett.

Az OKN számára létrejött Facebook- és Instagram-oldal is, azonban ezek folyamatos, aktív tartalomgondozása és hirdetési támogatása erőforrás-korlátok miatt nem valósult meg. A kommunikáció döntően organikus elérésen alapult, állampolgári keretek között.

A YouTube-csatornán megvalósított podcast-beszélgetések tematikus, szakmai fókuszú epizódok; az OKN projektre történő felhívás ezekben jellemzően nem kampányszerű, hanem kiegészítő jelleggel jelent meg. A hosszabb, tartalmi mélységre törekvő beszélgetések formátuma szintén nem az intenzív elérés maximalizálását szolgálta.

A problématerkép dilemmája

A közel kétszáz problémát tartalmazó kihívástérkép érdemi áttekintése komoly munkaterhet jelent. Több informális visszajelzés szerint ez a volumen még szakmailag felkészült, pedagógus diplomával vagy doktori fokozattal rendelkező oktató-kutató érdeklődőt is visszatartott attól, hogy megkezdje a kitöltést.

Bár a problématerkép alaposságát és minőségét jellemzően elismerték, egyúttal kifejezték, hogy

ilyen terjedelemben nem kívánnak érdemi választ adni — mondván, „túl sok a probléma”, „túl komplex a kihívástérkép”, és „túl bonyolult a kitöltés” számukra.

Ez a tapasztalat kétféleképpen értelmezhető. Egyrészt tekinthető implicit szűrőnek, amely az elkötelezett válaszadók részvételét erősítette. Másrészt felveti annak lehetőségét is, hogy bizonyos esetekben egy fókuszáltabb, kisebb léptékű problémafeltárás szélesebb bevonódást eredményezhetett volna.

A komplexitás ugyan hitelességet kölcsönözhet a kezdeményezésnek, de egy ponton túl már részvételi korlátot is jelenthet.

Értelmezői felelősség és időbeliség

Bár a cél a lehető legnagyobb átláthatóság volt, a strukturálás szükségszerűen interpretációs elemeket is tartalmaz. Az anyag rendszerezése, kategorizálása és összevonása — a projekt civil, nem-kutatói célzatú jellegéből adódóan — egyéni döntéseket is magában hordoz.

Erre a körülményre nem gyengeségként, hanem a vállalt módszertan természetes következményeként tekintünk, ugyanakkor tudatosan kezelendő és figyelembe veendő korlátnak minősítjük.

Fontos továbbá szem előtt tartani, hogy az anyag egy meghatározott időszakban született visszajelzésekre épül. A hangsúlyok és problémalátások a társadalmi és politikai kontextus változásával módosulhatnak. A dokumentum ezért nem lezárt állapotot, hanem egy adott időpillanat lenyomatát rögzíti.

Záró megfontolások

Az OKN egyik legfontosabb tapasztalata, hogy az oktatás kérdése mentén jelentős társadalmi részvétel és szakmai gondolkodás aktivizálható. Ugyanakkor világossá vált az is, hogy a részvételnek strukturális, figyelmi és időbeli korlátai vannak.

A jövőbeni hasonló kezdeményezések számára kulcskérdés a komplexitás és a hozzáférhetőség egyensúlya: miként lehet rendszerszintű, mégis bevonható formában beszélni az oktatás kihívásairól és megoldásairól.

Az OKN olyan állampolgári tudást tesz láthatóvá, amely ritkán vagy egyáltalán nem jelenik meg ebben a formában az oktatásügyi diskurzusban.

Ez az értelmezési tér megmutatja, hol érzékelik az állampolgárok az oktatási rendszer elakadásait, és milyen irányok mentén tartják elképzelhetőnek annak megújítását.

Ebben az értelemben az OKN támogató funkciót tölthet be: szakmai, politikai és társadalmi párbeszéd alapjául szolgálhat, anélkül, hogy azok kimenetelét meghatározná.

A dokumentum nyitott hivatkozási és továbbgondolási alapként kíván hozzájárulni a felelős szakmai és közéleti diskurzushoz.

A projekt indulásakor több magánszemély, szakmai szervezet és politikai szereplő jelezte érdeklődését a kezdeményezés iránt, és szándékát annak eredményeinek hasznosítására. Ez önmagában is jelzi, hogy az oktatás kérdése túlmutat intézményi és politikai kereteken, és széles társadalmi figyelmet kap.

Annak érdekében, hogy az állampolgári tapasztalat ne elszigetelt véleményként, hanem rendszerezett tudásként jelenjen meg a szakmai és közéleti gondolkodásban, a dokumentumot szabadon hozzáférhetővé tesszük minden érdeklődő számára.

Végezetül köszönet illeti mindazokat, akik időt és energiát fordítottak a kérdőív kitöltésére és javaslataik megfogalmazására. Az ő hozzájárulásuk nélkül ez az anyag nem jöhetett volna létre.

Ezúton kívánunk eredményes munkát mindazoknak, akik a magyar oktatási rendszer megújításáért dolgoznak.

Dr. Bogdán Csaba
Az OKN projekt- és ötletgazdája

3. A válaszadók összetétele és a minta jellemzői

Az OKN kérdőíves adatfelvétele 2024. november 8. és 2025. május 30. közötti időszakban zajlott.

A kérdőív lehetőséget adott arra, hogy a válaszadók az OKN előzetesen publikált problématerképéhez megoldási javaslatokat kapcsoljanak, valamint további – a térképen nem szereplő – oktatásügyi kihívásokat jelezzenek, és ezekhez is lehetséges megoldási irányokat kapcsoljanak. A kérdőív zárásaként a válaszadók az oktatás céljáról és értelmezéséről is véleményt nyilváníthattak.

A demográfiai adatok elemzése során az összes egyéni válaszadót figyelembe vettük, függetlenül attól, hogy a kérdőívben megoldási javaslatot fogalmaztak meg, további problémát jeleztek, vagy mindkettőt.

A csoportos válaszok esetében a kérdőív nem tartalmazott demográfiai bontásra alkalmas kérdéseket, ezért ezek nem szerepelnek a nemre, életkorra, iskolai végzettségre és foglalkoztatottságra vonatkozó statisztikákban.

A beérkezett válaszok demográfiai összetétele jól körülhatárolható mintázatot mutat: a kitöltők döntő része magas iskolai végzettségű, jelentős szakmai tapasztalattal rendelkező, az oktatás társadalmi kérdéseire reflektív válaszadó.

A kitöltők száma és típusa

Egyéni kitöltők száma	126 fő
Csoportos kitöltések száma	7 eset
Összes beérkezett válasz	133 db

Nemek szerinti megoszlás

Nő	Férfi	Egyéb
80 fő	45 fő	1 fő

Életkori megoszlás

Az egyéni válaszadók túlnyomó többsége 36 év feletti korosztályból került ki, különösen erős a 46 év feletti válaszadók jelenléte (89 fő, 70,6%).

14-18 év	2 fő	19-24 év	2 fő
25-35 év	7 fő	36-45 év	26 fő
46-55 év	42 fő	56-65 év	19 fő
66-75 év	27 fő	76-85 év	1 fő

Legmagasabb iskolai végzettség

A válaszadók döntő része (99 fő, 78,6%) szerzett legalább BA/BSc vagy annál magasabb felsőfokú végzettséget.

MA/MSc/egyetem	39 fő
BA/BSc/főiskola	38 fő

Érettségi	21 fő
Doktori (PhD, DLA)	19 fő
Doktorinál magasabb tudományos fokozat	3 fő
Szakmunkásképző, szakiskola	3 fő
Általános iskola	3 fő

Foglalkoztatottság

A foglalkoztatottsági adatok alapján a válaszadók jelentős része aktív szellemi munkavégzéshez kötődő szerepben van (alkalmazott szellemi beosztottként vagy vezetőként összesen 53 fő, 42,1%), vagy nyugdíjas státuszú (30 fő, 23,8%), ami a hosszabb szakmai tapasztalattal rendelkező válaszadók markáns jelenlétére utal.

Alkalmazott szellemi beosztottként	43 fő
Nyugdíjas/rokkantnyugdíjas	30 fő
Vállalkozó/szabadúszó/cégvezető	25 fő
Alkalmazott szellemi vezetőként	10 fő
Egyéb	6 fő
GYES-en, GYED-en, GYOD-on lévő	4 fő
Alkalmazott fizikai beosztottként	3 fő
Diák/tanuló	3 fő
Alkalmazott fizikai vezetőként	1 fő
Egyetemi vagy főiskolai hallgató	1 fő

A visszajelzések döntő többsége konkrét problémalátást és megoldási szándékot tükröz. A problématérkép kihívásaira adott figyelembe nem vett válaszok aránya alacsony (6 eset a 133 beérkezett válaszból).

Ezen felül 89 olyan válasz érkezett, amely a kérdőív lehetőségeivel élve további, az előzetesen publikált problématérképen nem szereplő oktatásügyi kihívásokat és megoldási javaslatokat vetett fel. Ezekből teljes kizárásra került 6 eset, melyek sem problémát, sem megoldást nem tartalmaztak; 9 esetben pedig érdemi megoldási javaslatok híján részleges kizárást alkalmaztunk, ahol kizárólag a releváns problémafelvetések kerültek feldolgozásra.

A kizárás minden esetben módszertani megfontolásokon alapultak vezethető vissza: az érintett válaszok (1) vagy nem tartalmaztak értelmezhető megoldási javaslatot, és kizárólag általános véleményt, politikai állásfoglalást vagy problémaismétlést fogalmaztak meg; vagy (2) olyan problémákat ismételtek meg, amelyek már szerepeltek a problématérképen.

A kizárt válaszok bár nem kerültek be az állampolgári megoldási javaslatok elemzésébe, ugyanakkor az átláthatóság érdekében a teljes elemszámban feltüntetésre kerültek.

4. Az oktatás fogalma és célja — állampolgári értelmezések

Az oktatás fogalmára és céljára vonatkozó visszajelzések bemutatása nem normatív definíció megfogalmazására törekszik, hanem annak összegzésére, hogy a válaszadók milyen elvárások mentén értelmezik az oktatás szerepét.

Az itt bemutatott értelmezési horizont ugyanakkor fontos normatív háttérként szolgál az OKN problématerképéhez és az ahhoz kapcsolódó állampolgári megoldási javaslatok értelmezéséhez.

A kérdőív oktatás fogalmára és céljára vonatkozó nyitott kérdésére összesen 111 egyéni válasz érkezett.

A válaszadók értelmezése túlnyomórészt normatív és értékalapú, amely az oktatást nem pusztán tudásközvetítő intézményként, hanem személyiségformáló, közösségi és társadalmi felelősséggel bíró rendszerként határozza meg.

Döntő többségük az oktatás célját az önálló gondolkodás, az életre való felkészítés, az egyéni kibontakozás és a közösségi együttélés képességének fejlesztésében jelöli meg.

A válaszok jelentős része kritikai viszonyt fogalmaz meg a jelenlegi oktatási gyakorlattal szemben, különösen annak teljesítmény-, mérés/osztályzás- és lexikálistudás-

központúsága miatt. Az állampolgári értelmezésekben feszültség rajzolódik ki az oktatás kívánatos céljai és a tapasztalt intézményi gyakorlat között.

Az erkölcsi, nevelési és társadalmi dimenziók megerősítése visszatérő igényként jelenik meg a válaszokban.

A válaszadók jelentős része az oktatást komplex, hosszú távú folyamatként írja le, amely nem szűkíthető le tantárgyakra, tananyagokra vagy formális intézményi keretekre. Az oktatás fogalmát a válaszok rendszeresen kapcsolják az alábbi elemekhez:

- a világ megértésének és értelmezésének képessége
- az egyén gondolkodásának formálása
- a társadalomban való eligazodás támogatása
- az értékek és normák közvetítése

Több válasz hangsúlyozza, hogy az oktatás nem kizárólag ismeretátadás, hanem értelmezési keret a „valósághoz”, amely meghatározza, hogyan viszonyul az egyén önmagához, másokhoz és a társadalomhoz.

Ebben az értelmezésben az oktatás szerepe nem technikai, hanem inkább kulturális és morális természetű.

Az oktatás céljáról alkotott válaszadói kép néhány visszatérő, egymással szorosan összefüggő hangsúly köré rendeződik:

1. Életre való felkészítés

A leggyakrabban megjelenő elvárás szerint az oktatás célja nem elsősorban az elméleti tudás felhalmozása, hanem az élethelyzetek kezelésére való felkészítés. Ide tartozik a felelős döntéshozatal, az alkalmazkodóképesség és az önálló életvezetés alapjainak elsajátítása.

2. Önálló és kritikai gondolkodás

A válaszok egyik legerősebb közös eleme az önálló gondolkodás hangsúlyozása. Az oktatás feladata a kritikus szemlélet, a kérdezés és a reflexió képességének kialakítása, szemben a mechanikus tanulással és a pusztán teljesítménymérésre épülő gyakorlattal.

3. Erkölcsi és nevelési szerep

Több válasz hangsúlyozza, hogy az oktatás erkölcsi funkciója nem tantárgyi kérdés, hanem az iskola mindennapi működésében, normáiban és kapcsolataiban jelenik meg. Az értékközvetítés, a következetesség és a hiteles felnőtt minták szerepének hangsúlyozása visszatérő elem.

4. Közösségi és társadalmi együttélés

Az oktatás közösségi funkciója szintén hangsúlyosan jelenik meg. A válaszadók szerint az iskola fontos terepe az empátia, az együttműködés és a társadalmi együttélés megalapozásának.

5. Egyéni kibontakozás és belső motiváció

Megjelenik az oktatás célja mint az egyéni képességek felismerése és fejlesztése, valamint a tanulás iránti motiváció megőrzése. Ehhez gyakran párosul a kényszerítő, túlzottan teljesítményalapú oktatási gyakorlat kritikája is.

Kiegészítő értelmezési hangsúlyok

A fő értelmezési irányok mellett kisebb hangsúllyal megjelenő dimenziók is azonosíthatók a válaszokban. Ezek nem önálló célként, hanem a fenti elvárások kiegészítéseként jelennek meg:

Állampolgári dimenzió: az oktatás a demokratikus működés, a jogok és kötelezettségek megértésének alapját képezi.

Munkaerőpiaci dimenzió: felkészítés a munka világára, a pályaválasztásra és az alkalmazható tudás megszerzésére.

Motivációs dimenzió: a tanulás iránti belső motiváció és kíváncsiság megőrzése, különösen a korai életszakaszokban.

Kulturális dimenzió: közös kulturális referenciák, történeti és társadalmi összefüggések átadása.

Kompenzációs (esélyegyenlőségi) dimenzió: az oktatás szerepe a társadalmi különbségek mérséklésében és az esélyek kiegyenlítésében.

5. Megoldási javaslatok az oktatás kihívásaira

Jelen fejezet az OKN kérdőíves adatfelvételére érkezett állampolgári visszajelzésekhez kapcsolódó megoldási javaslatokat foglalja össze.

A bemutatott javaslatok társadalmi tapasztalatokon és értelmezéseken alapuló megoldási irányokat rögzítenek, amelyek az oktatás mindennapi működéséhez, szereplőihez és hatásaihoz kapcsolódnak. Ezek nem szakpolitikai ajánlásként, hanem állampolgári nézőpontból megfogalmazott irányjelzéseként értelmezendők.

Az összegzés célja, hogy láthatóvá tegye azokat az irányokat, amelyek mentén az állampolgárok az oktatási rendszer megújítását elképzelhetőnek, szükségesnek vagy elkerülhetetlennek tartják.

Az összefoglalók felépítése és jelölésrendszere

Az egyes kihívások egységes szerkezetben kerülnek bemutatásra. A fejléc minden esetben tartalmazza:

- (1) az adott kihívás sorszáma,
- (2) az OKN problématerképén szereplő, szalagcímszerű kihívásmegnevezés, valamint
- (3) a részletes problémaértelmezés.

Az összefoglalók törzse az állampolgári visszajelzések alapján azonosított megoldási irányokat mutatja be. Ezek nem egyedi javaslatok felsorolásaként, hanem tematikusan összevont, értelmezett formában jelennek meg.

A jobb áttekinthetőség érdekében az összefoglalók az alábbi tartalmi elemeket és vizuális jelöléseket alkalmazzák.

A megoldási javaslatok összevont bemutatását fekete háttér jelzi.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

Azokat a pontokat, ahol a visszajelzések alapján rendszerszintű elakadások vagy visszajelzési sajátosságok mutatkoznak, piros háttér emeli ki.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

A visszatérő értelmezési mintázatokat és közös felismeréseket pedig kék háttér jelöli.

KÖZÖS FELISMERÉS / NYITOTT KÉRDÉS

A szerkezeti megoldás biztosítja, hogy az állampolgári visszajelzések egyszerre

maradjanak visszakövethetők, értelmezhetők és szakpolitikai gondolkodásra alkalmasak.

A fejezetben bemutatott problémák sorrendje nem tematikus vagy alfabetikus rendet követ, hanem a feldolgozás kronológiáját.

Az összefoglalók nem rangsorolnak és nem priorizálnak. Azt kívánják bemutatni, hogy az állampolgári visszajelzések alapján milyen problémalátási mintázatok, megoldási irányok és rendszerszintű elakadások rajzolódnak ki az egyes kihívásterületeken.

A fejezet kizárólag a beérkezett visszajelzések alapján azonosított problémákat tárgyalja, a problématerkép további elemei külön feldolgozást nem kapnak.

A bemutatott megoldási javaslatok állampolgári tapasztalatokból kirajzolódó irányként értelmezendők, amelyek további szakmai és társadalmi párbeszéd alapjául szolgálhatnak.

Az innovatív tanítási módszerek hiánya

Innovatív tanítási módszerek hiánya esetén a diákok nem részesülnek olyan élményalapú tanulásban, amely elősegítené a mélyebb megértést és az aktív részvételt. A tradicionális oktatási formák, mint a frontális oktatás, nem ösztönzik a kreatív gondolkodást, ami miatt a diákok nem találják vonzónak a tanulást. Ez a helyzet a tanulmányi eredményekben is visszaköszön — főleg olyan diákok esetén, akiknek nem nyelve a frontális oktatás.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Élmény- és tapasztalatalapú tanulás előtérbe helyezése
- Projekतालapú, mentorált tanulási formák alkalmazása
- Játékos és szituációs módszerek rendszeres használata
- A tanulók aktív bevonása a tananyag feldolgozásába
- Kiscsoportos tanulásszervezés alkalmazása

Az innovatív tanítási módszerek nem hiányoznak Magyarországon, ugyanakkor rendszerszinten nincsenek beépítve, ezért előtérbe helyezésük szükséges. Nem elméletekről, hanem kipróbált, működő gyakorlatokról van szó. Ezek közös jellemzője, hogy élményre és tapasztalatra építenek: a diák nem passzív befogadó, hanem aktív résztvevő. Játék, szerep, projekt, helyzetgyakorlat – nem csak hallja, hanem csinálja is azt, amit tanul. Több visszajelzés is kiemeli, hogy ezek a módszerek kiscsoportban működnek igazán jól, ahol van tér figyelemre, váltásra, személyes kapcsolatra.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- Ún. „átlagtól eltérően tanulók”
- Ahol sajátos nevelési igényű (SNI), figyelemhiányos hiperaktivitás-zavaros (ADHD), beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (BTMN) és autizmus spektrumon lévő gyermekek támogatása válik feladattá.
- Érzékenyebb, eltérő tempóban tanulók
- Motivált, de nem frontálisan tanulók

A jelenlegi oktatási módszerek nem mindenkinek működnek. Nem azért, mert a tanulók nem képesek tanulni, hanem azért, mert a rendszer egy nagyon szűk „átlagra” van szabva. Aki az átlagtól egy kicsit is eltér – lassabban, másképpen tanul vagy éppen érzékenyebb –, az könnyen kiesik. Ez nem egy szűk, ritka csoportról vagy különleges esetekről van szó (nem rétegprobléma). Ezek a diákok ott ülnek az osztálytermekben. A jelzett probléma alapján a tanítás módja egy viszonylag szűk tanulási profilt feltételez. És aki ettől eltér tempóban, figyelemben, érzékenységekben vagy tanulási stílusban, azt a rendszer nem, vagy csak korlátozottan támogatja.

KÖZÖS FELISMERÉS / NYITOTT KÉRDÉS

Az innováció...

- nem hiányzik,
- csak nem épül be a mindennapi gyakorlatba,
- szigetszerűen működik,
- nem kap rendszerszintű támogatást, amely biztosítaná az átjárást a „régiről és az új” között.

A válaszadók közös felismerése, hogy a probléma nem az, hogy nincsenek jó módszerek, hanem az, hogy ezek nem épülnek be a mindennapi oktatási gyakorlatba.

A jógyakorlatok szigetekként működnek: alternatív helyeken, egyes pedagógusoknál, külön programokban.

A válaszok alapján nem az a kérdés, mit kellene csinálni, hanem az, hogy hogyan lehetne átmenetet teremteni a jelenlegi rendszer és a már működő megoldások között.

A gyakorlati és alkalmazott tudás háttérbe szorulása

A gyakorlati tudás háttérbe szorulása azt jelenti, hogy a diákok nem kapnak elegendő lehetőséget a gyakorlati tapasztalatok megszerzésére, ami elengedhetetlen a kompetenciáik fejlődéséhez. Az elméleti tudás dominanciája nem készíti fel őket a valós élet kihívásaira, így nehezebben boldogulnak a munkaerőpiacon. Ennek következményeként a diákok magabiztossága is csökkenhet. | A tananyagban a gyakorlati tudás és a valós életből merített alkalmazott ismeretek háttérbe szorulnak, ami megnehezíti a diákok számára, hogy hasznosítsák tanulmányaikat a mindennapi életben vagy a munka világában.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Gyakorlati készségeket fejlesztő tanórák visszaépítése
- Kézzel végzett, alkotó tevékenységek beemelése az oktatásba
- Hétköznapi élethez kapcsolódó tudás tanítása
- Hosszabb távú, valós projektekre épülő tanulás és projektalapú tanulás rendszeres alkalmazása
- Csoportos munkavégzés és felelősségmegosztás gyakorlása

A visszajelzések egyértelműek abban, hogy a gyakorlati tudás ma háttérbe szorul az iskolában. Elsősorban olyan készségekre utalnak, amelyek a mindennapi élethez kellenek: kézzel végzett munka, alkotás, tervezés, szervezés, de erkölcsi-etikai réteggént megjelenik a felelősségvállalás is. Többen említik, hogy ezek korábban természetes részei voltak az oktatásnak, ma viszont szinte teljesen eltűntek a tantervekből.

MIT AD A GYAKORLATI TANULÁS?

- Valós élethelyzetekben használható tudást
- Önállóságot és problémamegoldást
- Együttműködési és szervezési készségeket
- Saját élményen keresztüli tanulást
- Sikerélményt különböző képességű diákoknak

A válaszadók a gyakorlati tanulást nem az elmélet ellenpontjaként tekintik, hanem annak kiegészítéseként. Az ilyen típusú feladatokban a gyerekek nem csak tanulnak valamiről, hanem csinálnak is valamit: megszerveznek, utánajárnak, döntéseket hoznak. Egy hosszabb projekt során egyszerre tanulnak együttműködni, tervezni, és felelősséget vállalni a saját munkájukért.

Ezt kiemelten fontosnak tartják azoknál a diákoknál, akik az elméleti tantárgyakban kevésbé sikeresek, de a gyakorlatban nagyon is kompetensek.

KÖZÖS FELISMERÉS / NYITOTT KÉRDÉS

- A gyakorlati tudás fejleszthető lenne iskolai keretek között.
- A módszerek léteznek és kipróbáltak, mégis kizorultak a tantervből.
- A tanulás elszakadt a valós élettől.
- A gyakorlati tudás nem „kiegészítés”, hanem a tanulás része.

A visszajelzések alapján a gyakorlati tudás fejlesztése nem lehetetlen, és nem is ismeretlen az oktatás számára, és a tanulás szerves részeként tekinthető. A módszerek léteznek, működnek, sok esetben már ki is próbálták őket. Mégis, ezek a tanulási formák kizorultak a tantervekből, és az iskola egyre inkább elszakad a „valós élettől”. Úgy tűnik, a kérdés — hasonlóan a pedagógiai innováció állampolgári konklúziójához — nem annak megválaszolásával kapcsolatos, mit kellene csinálni, hanem hogy miért nem tud a gyakorlati tudás tartósan be/visszaépülni az oktatásba.

Módszertani diverzitás hiánya

A módszertani diverzitás hiánya megnehezíti a diákok számára a különböző tanulási stílusokhoz való alkalmazkodást, ami csökkenti a tanulás hatékonyságát. A tanárok gyakran csak hagyományos oktatási módszereket alkalmaznak többnyire frontális oktatás formájában, így a diákok nem találják meg a számukra legmegfelelőbb tanulási lehetőségeket. Ez a helyzet hátráltathatja a kreativitás, valamint az önálló és kritikus gondolkodás fejlődését is.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Kötelező, rendszeres módszertani továbbképzések
- Modern tanítási módszerek és SNI-specifikus eszköztár oktatása
- Hospitálás és intézmények közötti tanulás ösztönzése
- Gyakorlatban is használható digitális kompetenciák fejlesztése
- Érzékenyítő, tapasztalati képzések alkalmazása

A visszajelzések ebben a témában egy irányba mutatnak. A módszertani sokszínűség hiánya nem elsősorban jó szándék kérdése, hanem tudásé, felkészültségé és támogatásé. Többen jelzik, hogy a pedagógusok nagy része nem rendelkezik azokkal az eszközökkel, amelyekkel eltérő képességű vagy igényű gyerekekhez alkalmazkodni tudna.

A javaslatok rendszeres továbbképzésről, egymástól való tanulásról, és valóban használható módszertani tudásról szólnak.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- Egységes módszerek eltérő képességű diákokra
- Sablonos tanórai és értékelési helyzetek
- Alacsony módszertani és digitális kompetenciaszint
- Felkészületlenség az SNI diákok oktatására
- Egyéni alkalmazkodás hiánya

A válaszok a jelenlegi oktatási módszerek korlátait hangsúlyozzák. A módszertani beszűkülés ott látható igazán, amikor a tanítás nem tud alkalmazkodni a diákhöz: ha mindenki ugyanazt a feladatot kapja, ugyanúgy számonkérve, akkor azok a diákok járnak rosszul, akik más tempóban vagy más módon tanulnak.

Ez hangsúlyosan jelenik meg az SNI gyerekeknél, ahol sokszor nem a képesség, hanem a módszer hiánya akadályozza a megértést.

KÖZÖS FELISMERÉS / NYITOTT KÉRDÉS

- A módszertani eszköztár beszűkül.
- A fejlődés gyakran csak kötelezően történik.
- A tanári autonómia nem jár együtt támogatással.
- A rendszer nem segíti a folyamatos tanulást.

A visszajelzésekből az is látszik, hogy az alapvető digitális eszközhasználat hiánya tovább szűkíti a tanítási lehetőségeket. A problémát nem abban látják, hogy a pedagógusok ne akarnának jól tanítani, hanem abban, hogy a módszertani fejlődés ma többnyire kötelező jelleggel, felsőbb utasításra és fizetett időben történik. Mivel a rendszer „nem ösztönzi és nem követi a valódi szakmai fejlődést”, a módszertani sokszínűség helyett gyakran a megszokás és a sablonszerű oktatás válik alapértelmezetté. Hasonlóan az előző problémákhoz, a visszajelzések itt is hiányolják a módszertani kultúrát és rendszerszintű támogatást

Rendszerszintű pedagógiai innovációk hiánya

A pedagógiai innovációk hiánya miatt az oktatási rendszerek nem tudnak lépést tartani a változó társadalmi és gazdasági igényekkel. A hagyományos módszerek mellett nem állnak rendelkezésre új, hatékony megoldások, amelyek a diákok aktív részvételét és érdeklődését elősegítenék. Ennek következménye az is, hogy a tanulás nem válik élménnyé, ami csökkenti a motivációt.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Pedagógus mentorálási rendszer kialakítása
- Tapasztalt pedagógusok aktív szakmai támogatói szerepe
- Rendszeres óralátogatások és nyílt órák bevezetése
- Intézmények közötti szakmai tanulás ösztönzése
- Tapasztalattmegosztásra épülő pedagógiai kultúra

A rendszerszintű pedagógiai innovációk hiányával kapcsolatban megfogalmazott visszajelzések fókuszja már nem az egyes módszereken van, hanem azon, hogyan lehetne a jógyakorlatokat megosztani és továbbvinni.

A javaslatok közös pontja, hogy a pedagógiai fejlődés nem egyéni erőfeszítésekre, hanem szervezett szakmai kapcsolatokra épülne: mentorálásra, óralátogatásra és tapasztalatátadásra.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- Nagy különbségek intézmények és pedagógusok között
- Zárt ajtók mögötti tanítás
- Kevés szakmai visszajelzés és támogatás
- A minősítési rendszer adminisztratív túlsúlya
- A szakmai tudás elszigetelődése

A visszajelzések nagyon eltérő színvonalú pedagógiai gyakorlatokról számolnak be, gyakran ugyanazon intézményen belül is.

A tanítás sokszor zárt ajtók mögött zajlik, kevés a valódi szakmai visszajelzés, és kevés a lehetőség arra, hogy a pedagógusok egymástól tanuljanak.

A jelenlegi minősítési rendszer inkább adminisztratív terheket hoz létre, mintsem élő szakmai támogatást.

KÖZÖS FELISMERÉS ÉS ELAKADÁS

- Az innováció egyéni szinten jelenik meg.
- A rendszer nem szervezi meg a tudás áramlását.
- A tapasztalat nem válik közkinccsé.
- A fejlődés nem válik automatikussá.

Ha visszatekintünk az előző (1-3) problémákra, már láthatunk valamiféle összefüggést a válaszokban.

A visszajelzések szerint ugyanis már vannak elérhető (innovatív) módszerek, van gyakorlati tudás, és vannak pedagógusok is, akik képesek mindezt átadni.

A hiányt lényegében egy olyan rendszerben látják, amely megszervezi a tapasztalat átadását, és a fejlődést nem kivétellé, hanem alapműködéssé teszi

Túlzott tananyag-terhelés a diákokon

A diákokra nehezedő túlzott tananyag-terhelés megnehezíti a hatékony tanulást, mivel a diákok nem tudnak elmélyedni a tanult anyagban. A folyamatosan bővülő tananyag csökkenti a diákok érdeklődését és motivációját, ami felületes tudáshoz vezethet. Ez a helyzet fokozott stresszt és fáradtságot okozhat, ami tovább rontja a tanulmányi teljesítményt.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Az alsó tagozatos alapozás fókuszának áthelyezése szövegértésre és tanulási készségekre
- Ismeretközlő szövegek tudatos használata (kulcsszó-, vázlatkészítés)
- Önálló tanulási technikák tanítása már alsó tagozaton
- Heurisztikus, gondolkodásra építő programok alkalmazása
- A tantárgyi széttagoltság csökkentése, komplex órák bevezetése
- A kötelező óraszám és tartalmi túlterhelés csökkentése
- Kötelező tantárgyak újragondolása
- Nevelési célú tartalmak áthelyezése fakultatív formába
- Az alsó tagozatos tanítási idő döntő részének magyarra és matematikára szervezése
- Játékos, nevelési és alkotó elemek integrálása
- Az egyéni képességekhez igazodó fejlesztés erősítése

- Tudásátadás helyett tanulásszervezés-központú szemlélet
- Differenciált, személyre szabott oktatás
- A tanárképzés és a tanári továbbképzések rendszerszintű megújítása
- A tanárképzők módszertani képzésének elsődlegessé tétele

A válaszadók a probléma gyökerét nem elsősorban a tananyag mennyiségében látják, hanem az alsó tagozatos alapozás jelenlegi logikájában és a tanítás szemléletében.

A javaslatok a hangsúlyt az alapozó szakaszban az anyanyelvi kompetenciákra, a szövegértésre és az önálló tanulási készségek kialakítására helyeznék.

A lényegkiemelés, az értő olvasást, kritikus gondolkodást erősítő módszerek tudatos használata, a vázlatkészítés csökkentenék a felsőbb évfolyamokon jelentkező túlterhelést.

A válaszok ugyanakkor arra is rámutatnak, hogy a „túlterhelés” önmagában félrevezető magyarázat. A probléma hátterében ugyanis egy elavult, tudásátadás-központú tanuláselmélet áll és a tanterv pontról pontra való kötelező teljesítésének gyakorlata áll, amely nem veszi figyelembe a tanulók egyéni képességeit. A személyre szabott, differenciált tanulásszervezés azonban sok esetben módszertani ismeretként sem jelenik meg a pedagógiai gyakorlatban.

A tartós változást a válaszadók a tanárképzés és a tanári továbbképzés rendszerszintű megújításában látják. Ez nem elszigetelt képzéseket, hanem egységes, lekövetett és ellenőrzött felkészítést jelentene, amely a tanulás megszervezésére készíti fel a pedagógusokat már a pályára lépésük előtt, és amely támogatja őket a pályájuk során is.

Enélkül a tananyag-terhelés csökkentésére irányuló beavatkozásokat csak részleges és átmeneti hatás elérésére alkalmas eszközként tekintik.

Túlzott tananyag-terhelés a diákokon

A diákokra nehezedő túlzott tananyag-terhelés megnehezíti a hatékony tanulást, mivel a diákok nem tudnak elmélyedni a tanult anyagban. A folyamatosan bővülő tananyag csökkenti a diákok érdeklődését és motivációját, ami felületes tudáshoz vezethet. Ez a helyzet fokozott stresszt és fáradtságot okozhat, ami tovább rontja a tanulmányi teljesítményt.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- Ismeretátadásra épülő tanuláselmélet
- „Mindent végig kell venni” tantervi kényszer
- A tanulásszervezési módszertan hiánya
- A tanárképzés és továbbképzés elmaradó szerepe
- Az egyéni különbségek figyelmen kívül hagyása

A válaszadók a túlterhelést nem elsősorban a tananyag mennyiséghez kötik, hanem ahhoz a tanítási szemlélethez, amely a tanterv teljesítését a tanulási folyamat megszervezése elé helyezi.

A „mindent végig kell venni” logika nem számol a tanulók eltérő képességeivel és tanulási tempójával.

A probléma fennmaradásához hozzájárul, hogy a tanárképzés és a továbbképzések nem támogatják kellően a differenciált, tanulásszervezésre épülő pedagógiai gyakorlatot.

Így a rendszer nemcsak elviseli, hanem „újra is termeli” a túlterhelést, függetlenül attól, hogy a tananyag mennyisége formálisan változik-e.

KÖZÖS FELISMERÉS ÉS ELAKADÁS

- A túlterhelés szemléleti és módszertani probléma.
- Az alapozás minősége meghatározza a későbbi terhelést.
- A tananyag teljesítése elsőbbséget élvez a tanulással szemben.
- A rendszer a képzési logikán keresztül újratermeli a túlterhelést.

A visszajelzések metszéspontja, hogy a tananyag-terhelés nem mennyiségi, hanem szemléleti és módszertani kérdés: amíg a tanulásszervezés nem válik elsődlegessé a tananyag teljesítésével szemben, a terhelés csökkentése csak részleges eredményt hozhat.

A tantervek rugalmatlansága

A jelenlegi tantervek gyakran nem tükrözik a modern oktatási igényeket és elvárásokat. Az elavult módszerek nem segítik a diákok aktív részvételét a tanulásban, és nem készítik fel őket a jövő kihívásaira.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- A Nemzeti alaptanterv és a tananyagtervek céljainak szétválasztása
- A tanterv valódi magtantervvé alakítása, minimális kötelező tartalommal
- A kötelező tartalmak arányának jelentős csökkentése (kb. 30%)
- Kompetenciaalapú elvárások meghatározása nemzetközi sztenderdek mentén
- Több, egymással egyenértékű alternatív kerettanterv kidolgozása
- Valódi pedagógiai választási lehetőség biztosítása
- A központi vizsgák (érettségi, felvételi) igazítása a tantervi célokhoz
- A mindennapi élet szempontjából releváns tudástartalmak erősítése
- Jogi és állampolgári ismeretek hangsúlyosabb megjelenítése
- Tankönyvközpontú rendszer helyett feladatbank-alapú tananyaghasználat

- Gyakorló pedagógusok és szakértők bevonása a tantervfejlesztésbe
- A tanárképzés és továbbképzés átalakítása a rugalmas keretekhez igazítva

A válaszadók a tantervi rugalmasság alapfeltételeként tekintik a magtanterv és a részletes tananyagtervek funkcionális szétválasztását.

Egy minimális kötelező tartalomra épülő, kompetenciaalapú magtanterv, több választható kerettantervvel és rugalmas tananyaghasználattal valódi pedagógiai mozgásteret teremthetne.

A javaslatok hangsúlyozzák, hogy a tantervi változások csak akkor működnek, ha a vizsgarendszer, a tananyagok és a tanárképzés is ehhez igazodik.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- A NAT egyszerre próbál cél- és részletes tananyag lenni.
- A központi vizsgák tartalmi kényszert gyakorolnak.
- A tantervi szabályozás és az értékelési rendszer nincs összhangban.
- A pedagógusok felkészültsége nem támogatja a rugalmasságot.
- A tananyagfejlesztés, a tanárképzés és a vizsgarendszer szétválik.
- Részleges reformok rendszerszintű illesztés nélkül

A válaszok a rendszer rugalmatlanságát elsősorban abban látják, hogy a tantervi szabályozás túlterheltsége mellett a vizsgarendszer továbbra is részletes tartalmi elszámolást követel. A pedagógusoknak nincs valódi mozgásterük, és gyakran módszertani támogatásuk sem a rugalmas keretek használatához. A problémát súlyosbítja, hogy az egyes rendszerelemek külön-külön, összehangoltság nélkül is változnak.

A tantervek rugalmatlansága

A diákokra nehezedő túlzott tananyag-terhelés megnehezíti a hatékony tanulást, mivel a diákok nem tudnak elmélyedni a tanult anyagban. A folyamatosan bővülő tananyag csökkenti a diákok érdeklődését és motivációját, ami felületes tudáshoz vezethet. Ez a helyzet fokozott stresszt és fáradtságot okozhat, ami tovább rontja a tanulmányi teljesítményt.

KÖZÖS FELISMERÉS ÉS ELAKADÁS

- A tantervi rugalmasság nem pusztán tartalmi kérdés.
- A rendszer elemei kölcsönösen egymásra hatnak.
- Részmegoldások nem hoznak tartós változást.
- A pedagógiai mozgástér csak rendszerszinten teremthető.

A visszajelzések közös pontja, hogy a tantervek rugalmatlansága nem önmagában a tananyag kérdése, hanem a teljes oktatási rendszer működéséből fakad.

Tartós változás csak akkor érhető el, ha a tantervi szabályozás, a vizsgák, a tananyagok és a tanárképzés együttesen, egymásra hangolva változnak meg.

STEM-tárgyak oktatásának kihívásai

A STEM tárgyak (tudomány, technológia, mérnöki tudományok és matematika) oktatásának kihívásai közé tartozik a megfelelő tananyag és tanítási módszerek hiánya, valamint a diákok motivációjának fenntartása a nehezen érthető és gyakran elvont témák iránt. Sok diák számára a STEM tantárgyak túl bonyolultnak tűnhetnek, ami csökkenti az érdeklődést és a részvételt ezekben a területekben. Ezen felül a pedagógusok számára is kihívást jelenthet a megfelelő szintű szakmai fejlődés biztosítása, hogy naprakészen tudják tanítani a folyamatosan változó tudományos ismereteket.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Integrált természettudományos tantárgyak bevezetése és támogatása
- A természettudományok és a matematika kapcsolatának erősítése
- Multidiszciplináris szemléletű STEM-oktatás elterjesztése
- Probléma- és projektalapú tanulás rendszeres alkalmazása
- Valós, komplex problémákra épülő tanulási projektek (pl. városi, környezeti témák)
- Csoportmunkára és együttműködésre épülő tanulásszervezés
- Iskolán kívüli és nem formális tanulás bekapcsolása az oktatásba
- Külső szakemberek, intézmények bevonása a tanulási folyamatba
- Gyakorlati foglalkozások arányának növelése az elméleti órák mellett
- Kidolgozott gyakorlattervek és eszközrendszerek biztosítása
- Team teaching és belső szakmai műhelyek alkalmazása

- A helyi tantervi szabadság növelése a kreatív pedagógiai munkához
- STEM-fókuszú tanár-továbbképzési központ(ok) létrehozása
- A pedagógusok módszertani és multidiszciplináris képzésének erősítése
- A tanárok ösztönzése az aktív, nem frontális módszerek alkalmazására

A visszajelzések szerint a STEM-oktatás hatékonyságát leginkább az integrált, multidiszciplináris megközelítés, a projekt- és problémaalapú tanulás, valamint a gyakorlati tevékenységekre épülő oktatás erősítheti.

A megoldási javaslatok hangsúlyozzák a tanári együttműködés, a helyi tantervi szabadság és a célzott tanártovábbképzés szerepét, valamint az iskolán kívüli tanulási környezetek bevonásának szükségességét.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- A STEM-tárgyak szétagolt tantárgyi struktúrája
- A multidiszciplináris szemlélet hiánya, a tanárképzés egyszakosodása és szűkülő átjárhatósága
- A pedagógusok korlátozott kompetenciája és szakmai bátorsága az integrált oktatáshoz
- A helyi tantervi mozgástér beszűkülése
- A gyakorlati foglalkozásokhoz szükséges idő, tanár és infrastruktúra hiánya
- A frontális oktatás dominanciája
- A tanári módszertani megújulás alacsony motivációja

A rendszer elsősorban azért akad el, mert a STEM-tárgyak tantárgyilag szétagoltak, és a tanárképzés nem készíti fel a pedagógusokat az integrált vagy multidiszciplináris oktatásra. A módszertani megújulás gátja a frontális tanítás dominanciája, valamint az a támogatáshiány, amely a pedagógusok szakmai mentorálását, együttműködését és a módszertani kísérletezéshez szükséges időkereteket érinti.

STEM-tárgyak oktatásának kihívásai

A STEM tárgyak (tudomány, technológia, mérnöki tudományok és matematika) oktatásának kihívásai közé tartozik a megfelelő tananyag és tanítási módszerek hiánya, valamint a diákok motivációjának fenntartása a nehezen érthető és gyakran elvont témák iránt. Sok diák számára a STEM tantárgyak túl bonyolultnak tűnhetnek, ami csökkenti az érdeklődést és a részvételt ezekben a területekben. Ezen felül a pedagógusok számára is kihívást jelenthet a megfelelő szintű szakmai fejlődés biztosítása, hogy naprakészen tudják tanítani a folyamatosan változó tudományos ismereteket.

KÖZÖS FELISMERÉS ÉS ELAKADÁS

- A módszerek és tananyagok önmagukban rendelkezésre állnak.
- A tanulók érdeklődésének fenntartása kulcskérdés.
- A pedagógus szerepe meghatározóbb, mint a tananyag tartalma.
- A szakmai kultúra és a tanári motiváció döntő tényező.
- Az innováció nem tartalmi, hanem szervezeti és képzési kérdés.

A visszajelzések közös felismerése, hogy a STEM-oktatás kihívásai nem elsősorban a tananyag elavultságából fakadnak.

Bár eltérnek a hangsúlyok, abban egyetértés van, hogy a tanulók érdeklődésének fenntartása, az aktív tanulási módszerek alkalmazása és a pedagógusok felkészültsége kulcsszerepet játszik.

A probléma kezelése ezért elsősorban pedagógiai kultúra- és képzésfejlesztési kérdés.

A kompetenciaalapú oktatás hiányosságai

A kompetencia-alapú oktatás, amely a készségek és képességek fejlesztésére fókuszál, még mindig hiányos sok iskolában. A hangsúly gyakran a lexikális tudáson van, ami nem biztosít elegendő támogatást a diákok számára a 21. századi készségek elsajátításában.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- A tananyag mennyiségének és részletezettségének jelentős csökkentése
- Lényegre törő, életkorhoz illesztett tananyag kialakítása
- A kulcselemek rendszeres visszatérése és ismétlése
- A tanulók érdeklődésére építő tananyagtartalmak előtérbe helyezése
- A tanterv kialakításába nem csak szaktanárok bevonása
- Laikus, társadalmi kontroll megjelenítése a tananyagfejlesztésben
- Kis létszámú alsó tagozatos iskolák fenntartása helyben
- Iskolabusz-rendszer bevezetése felső tagozattól
- Integráció támogatása speciálisan képzett pedagógusokkal
- SNI és hátrányos helyzetű tanulók differenciált támogatása
- Külső szakemberek bevonása az integráció gyakorlati megvalósításába

A kompetenciaalapú oktatás alapfeltétele a túlzottan részletező tananyag visszavágása, a lényeges tudáselemek kiemelése és azok életkorhoz igazított feldolgozása.

A javaslatok hangsúlyozzák, hogy a tananyag kialakítása nem kizárólag szaktárgyi kérdés, ezért szükség van társadalmi és laikus kontrollra is.

A kompetenciafejlesztés csak akkor lehet eredményes, ha az iskolarendszer szerkezeti kérdései – integráció, létszám, pedagógus-felkészültség – is kezelve vannak.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- A tananyag túl részletes és életkorilag nem illeszkedő.
- A lényeges tudáselemek elvesznek a mennyiségben.
- Tantárgyi érdekek dominálnak a tantervkészítésben.
- A kompetenciafogalom nem fordul le gyakorlati tanulásszervezésre.
- Az integráció intézményi és szakmai feltételei hiányosak.
- A spontán szegregációt a rendszer nem kezeli.

A rendszer ott akad el, hogy a kompetenciaalapú oktatás elve nem jelenik meg következetesen sem a tananyagban, sem a tanulásszervezésben.

A túlterhelt, életkorilag nem illesztett tananyag ellehetetleníti a valódi megértést, és az integráció gyakorlati feltételei – azaz a megfelelő pedagógusképzés és szakmai támogatás – nem adottak.

A kompetenciaalapú oktatás hiányosságai

A kompetencia-alapú oktatás, amely a készségek és képességek fejlesztésére fókuszál, még mindig hiányos sok iskolában. A hangsúly gyakran a lexikális tudáson van, ami nem biztosít elegendő támogatást a diákok számára a 21. századi készségek elsajátításában.

EGYÉB ÉSZREVÉTELEK

- A kompetenciaalapúság nem tananyagcsökkentési technika.
- Tartalmi, szerkezeti és szakmai kérdések egyszerre jelennek meg.
- Az integráció nem oldható meg pusztán elvi szinten.
- A rendszer jelenleg nem tud választ adni minden helyzetre.

A kompetenciaalapú oktatás hiányosságai túlmutatnak a tananyag kérdésén. A probléma egyszerre érinti a tantervi gondolkodást, az intézményi struktúrát és a pedagógusok felkészítését.

Különösen az integráció területén marad nyitott a kérdés: hogyan lehet a különböző tanulói igényeket úgy kezelni, hogy az minden érintett számára valódi tanulási lehetőséget biztosítson.

Elavult tanterv és oktatási módszerek

A tantervek rugalmatlansága megnehezíti a diákok és pedagógusok alkalmazkodását a változó igényekhez. Az elavult tananyagok nem tükrözik a legfrissebb tudományos eredményeket, és a központosított struktúrák nem reagálnak a helyi szükségletekre. Ennek következtében az oktatás nem képes megfelelően felkészíteni a diákokat a valós élet kihívásaira.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- A tanterv kiegészítése valós élethez kötődő ismeretekkel (pl. KRESZ és közlekedési kultúra, pénzügyi alapismeretek, állampolgári és egészségügyi ismeretek)
- Tantárgyi fókuszváltás (pl. történelem mellett nagyobb hangsúly a társadalmi ismereteken, idegen nyelveknél pedig a beszédközpontú megközelítés előtérbe helyezése)
- Digitális és technológiai kompetenciák tudatos építése (programozás alapjai, később MI-eszközök mindennapi használata)
- Aktív tanulásszervezési módszerek bevezetése (pl. flipped classroom, gyakorlati alkalmazásra építő tanulás)

A javaslatok közös iránya a mindennapi élethez kapcsolódó tudás, az alkalmazhatóság és az aktív tanulás erősítése ismert és működő, ám rendszerszinten nem megjelenő pedagógiai eszközökkel.

Az „elavult tanterv” problémája nem pusztán tartalmi kérdés, hanem relevancia-probléma.

A jelenlegi oktatási struktúra sok esetben nem ad választ arra, hogyan működik a világ, amelyben a diákok élnek és döntéseket hoznak.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- A tanterv túlzottan tantárgycentrikus, kevésbé kompetenciaalapú.
- A gyakorlati alkalmazás háttérbe szorul az ismeretátadással szemben.
- Az oktatási módszerek megújítása nem követi a tantervi elvárásokat.
- A pedagógusok módszertani szabadsága és támogatása korlátozott.

A rendszer ott akad el, hogy a tantervi elvárások és a modern pedagógiai módszerek nem erősítik egymást, hanem gyakran szétcsúsznak.

Miközben egyre több területen lenne szükség alkalmazható tudásra és aktív tanulásra, a szabályozás és az értékelési rendszer továbbra is az ismeret-visszamondást preferálja.

Ez a körülmény mintegy konzerválja az elavult módszereket, még akkor is, ha léteznek jobb alternatívák.

Elavult tanterv és oktatási módszerek

A tantervek rugalmatlansága megnehezíti a diákok és pedagógusok alkalmazkodását a változó igényekhez. Az elavult tananyagok nem tükrözik a legfrissebb tudományos eredményeket, és a központosított struktúrák nem reagálnak a helyi szükségletekre. Ennek következtében az oktatás nem képes megfelelően felkészíteni a diákokat a valós élet kihívásaira.

TÁGABB TANULSÁG

- Az oktatás megújítása nem új tantárgyak önmagukban való bevezetésén múlik,
- hanem azon, hogy a tanterv értelmesen kapcsolódik-e a diákok valóságához, és
- teret ad-e az aktív, alkalmazásközpontú tanulásnak.

A visszajelzések arra mutatnak rá, hogy az oktatás korszerűsítése nem elszigetelt reformok kérdése.

A tanterv akkor válik valóban modernné, ha nemcsak a „Mit tanítunk?” újragondolása, hanem a „Hogyan és miért tanítunk?” kérdésre is válaszokat ad.

Az újszerűség ebben az esetben sem a módszerek újdonságában, hanem azok rendszerszintű elfogadásában és támogatásában rejlik.

Az egészségügyi oktatás hiánya

Az egészségügyi oktatás hiánya komoly problémát jelent, mivel a diákok nem kapnak elegendő információt az egészséges életmódról, a megelőzés fontosságáról és a betegségmegelőző szokásokról. Ez a tudásbeli hiány hozzájárulhat a (főleg későbbi évek során megnyilvánuló) rossz egészségi állapothoz, valamint a nem megfelelő döntésekhez a táplálkozás, a fizikai aktivitás és a mentális egészség terén. A megfelelő egészségügyi oktatás beépítése a tantervbe elengedhetetlen a fiatalok egészségtudatosabb életvitele érdekében.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Az elsősegélynyújtás rendszeres, életkorhoz igazított oktatása az iskolában

A visszajelzés egy alapvető, mégis hiányzó elemet emel ki: az elsősegélynyújtás biztos tudásának hiányát.

Az ismétlődő, fiatal kortól kezdődő oktatás nemcsak vészhelyzetben növelné a cselekvőképességet, hanem csökkentené a bizonytalanságot és a passzivitást is.

A javaslat lényege nem alkalmi tanfolyam, hanem készség szintű tudás kialakítása.

MIT JELEZ EZ RENDSZERSZINTEN?

- Az elsősegély- és életmentő készségek nem jelennek meg alapkompenciaként.
- Az egészségügyi tudás nem épül egymásra az iskolai évek során.
- A mindennapi felelősségvállalás tanulása hiányos.

Az egészségügyi ismeretek jelenleg nem alkotnak koherens, egymásra épülő tanulási ívet az oktatásban.

Az elsősegélynyújtás nem válik természetes készséggé, hanem külső tanfolyamokhoz vagy későbbi élethelyzetekhez kötődik.

Ez rendszerszinten (pl. elsősegélynyújtást igénylő esetekben) bizonytalanságot, pánikot és a felelősség áthárítását jelentheti.

TÁGABB TANULSÁG

- Az egészségügyi alpműveltség közösségi felelősség is.

A visszajelzés túlmutat az oktatáson: azt jelzi, hogy az egészségügyi alapismeretek hiánya társadalmi következményekkel jár.

Az iskola szerepe nemcsak az ismeretátadás, hanem az olyan alapvető készségek kialakítása is, amelyek krízishelyzetben emberéleteket menthetnek.

Infrastruktúra előregedése

Sok iskolában elavult az épületállomány és a technikai felszereltség, ami akadályozza a modern oktatási módszerek alkalmazását és a diákok megfelelő tanulási körülményeit.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Regionális nagyberuházásokhoz kötött, kötelező iskolai infrastruktúra-támogatás

A válasz egy célzott, finanszírozási jellegű megoldást javasol: a nagy állami beruházásokhoz kapcsolódóan, százalékos arányban biztosított támogatást az adott régió iskoláinak.

A javaslat kulcseleme, hogy a felhasználásról helyben, az iskola közössége döntsön, így a támogatás a valós szükségletekre reagálhat.

MIT JELEZ EZ RENDSZERSZINTEN?

- Az iskolai infrastruktúra állapota tartósan romlik.
- A fejlesztési források nem érik el közvetlenül az intézményeket.
- A helyi szükségletek nem jelennek meg a döntésekben.

A visszajelzés arra utal, hogy az iskolák épületei és felszereltsége nem részei egy kiszámítható, hosszú távú fejlesztési rendszernek.

A forráselosztás gyakran központosított, és az intézmények napi működését alapvetően befolyásoló problémák helyben megoldatlanok maradnak.

TÁGABB TANULSÁG

- Az oktatás minősége fizikai környezet kérdése is.

A visszajelzés azt a tágabb felismerést hordozza, hogy a pedagógiai munka feltételei nem választhatók el az infrastruktúrától.

Az előregedett épületek és eszközhiány nemcsak kényelmi kérdések, hanem közvetlen hatással vannak a tanulás minőségére és az iskolai közösségek működésére.

A gazdasági helyzetből adódóan lecsökkent oktatási esélyek

A családok gazdasági helyzete közvetlen hatással van a gyermekek oktatási esélyeire. Az alacsony jövedelmű családok gyermekei nehezebben jutnak hozzá a megfelelő oktatási lehetőségekhez, ami hosszú távon is akadályozza társadalmi mobilitásukat.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Az állami és egyházi iskolák egyenlő finanszírozása
- Valódi, működő gyakorlati képzési helyek létrehozása

A visszajelzés két, közvetlenül az esélyegyenlőséget érintő beavatkozási pontot jelöl meg.

Az egyenlő finanszírozás célja, hogy az intézményi fenntartótól függetlenül azonos minőségű oktatási feltételek jöjjenek létre.

A gyakorlati helyek megerősítése pedig azt szolgálja, hogy a tanulók valódi, hasznosítható tapasztalatot szerezzenek, különösen azok, akiknek a családi háttere ezt nem tudja pótolni.

MIT JELEZ EZ RENDSZERSZINTEN?

- A finanszírozási különbségek növelik az oktatási egyenlőtlenségeket.
- Az iskolák eltérő gazdasági környezetben működnek.
- A gyakorlati képzés gyakran formális, nem valós.

A visszajelzés arra utal, hogy a gazdasági különbségek közvetlenül beépülnek az oktatási rendszer működésébe.

Az eltérő finanszírozás és a hiányos gyakorlati lehetőségek miatt a tanulók esélyei nem a képességeik, hanem a környezetük alapján alakulnak.

TÁGABB TANULSÁG

- Az oktatási esélyek nem választhatók el a gazdasági feltételektől.

Tágabb felismerés, hogy az oktatás nem képes önmagában kiegyenlíteni a társadalmi különbségeket.

Ha a finanszírozás és a gyakorlati tanulás feltételei nem igazságosak, az iskola inkább újratermeli, mint csökkenti az egyenlőtlenségeket.

A frontális oktatás korlátozza a diákok aktív részvételét és önálló gondolkodását

A frontális oktatást kísérő hagyományos osztályzási rendszer a tanulási eredményeket, és nem a kompetenciák fejlődését helyezi előtérbe. Túlzottan a memorizálásra és az elméleti tudásra koncentrál, miközben az önálló(!) és kritikai gondolkodás, valamint a kreatív készségek háttérbe szorulnak. Ez gyakran demotiválja a diákokat, különösen azokat, akik másfajta, kevésbé kötött tanítási módszereket igényelnek. A frontális oktatás értékelési módszerei nem mindig tükrözik a valós tanulási eredményeket.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Projektalapú tanulás rendszeres alkalmazása
- Csoportos, páros és egyéni tanulásszervezési formák tudatos használata
- Kutatásalapú és problémaorientált tanulási módszerek bevezetése
- A tanár szerepének átalakulása: oktatóból tutor, mentor
- Az egyéni képességekre építő feladatmegosztás
- Fejlesztő, nem kizárólag jegyalapú értékelés alkalmazása
- Kreativitást és önálló gondolkodást támogató tanulási környezet kialakítása

A válaszok szerint a frontális oktatás helyett olyan tanulásszervezési formákra van szükség, amelyek aktív részvételre, együttműködésre és önálló gondolkodásra épülnek. A projektalapú, csoportmunkára és kutatásra épülő módszerek nem elméleti alternatívák: hazai és nemzetközi gyakorlatban is működő megoldások.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- A frontális tanítás alapértelmezett szervezési forma.
- A tananyag lineáris feldolgozása dominál.
- Az 5 fokozatú értékelés beszűkíti a tanulási utakat.
- A tanári szerep elsősorban tudásközlő marad.
- A differenciálás és csoportmunka rendszerszinten nem támogatott.
- A gyakorlati tanulás nem az elmélet ellenpontja, hanem a kiegészítése.

A válaszokból kibontakozó rendszereladási pont, hogy a tanulásszervezés és az értékelés struktúrái a frontális oktatást erősítik.

A lineáris tananyag-feldolgozás és az osztályozás logikája kevésbé támogatja az eltérő tanulási tempókat, az önálló gondolkodást és a kreatív megközelítéseket, még akkor sem, ha a módszertani alternatívák ismertek.

KÖZÖS FELISMERÉS ÉS TANULSÁG

- A frontális oktatás nem önmagában probléma.
- A kizárólagos alkalmazása korlátozza az aktív tanulást.
- Az alternatív módszerek már léteznek és működnek.
- A kérdés a beépülés módja, nem a módszerek hiánya.

A visszajelzések közös rétege, hogy a probléma nem az, léteznek-e alternatív módszerek a frontális oktatás helyett. Ezek jelen vannak az alternatív és kísérleti gyakorlatokban, kutatási projektekben és szakirodalomban. A valódi kérdés az, hogyan válhatnak ezek a mindennapi oktatás részévé, és milyen feltételek mellett tudnak rendszerszinten működni.

Hiányzik a koherens, hosszú távú oktatási stratégia

A magyar oktatási rendszerből hiányzik egy átfogó, hosszú távú stratégia, amely világos célokat és irányokat határozna meg az oktatás célja és fejlesztése érdekében. A rövid távú megoldások uralják a döntéshozatalt, és ez megnehezíti a fenntartható fejlődést.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Világos, hosszú távú oktatáspolitikai célok meghatározása
- A „jövő iskolájáról” szóló közös szakmai vízió kialakítása
- Az oktatási rendszer belső logikájára építő stratégiaalkotás
- Óvodától felsőoktatásig koherens tantervi ív kialakítása
- Alap- és kerettantervek összehangolása a teljes oktatási pályán
- Évfolyamonkénti be- és kimeneti minimumok világos meghatározása
- A felesleges tartalmi ismétlések csökkentése
- Az értékelési rendszer stratégiai szintű újragondolása

Az oktatás problémái csak akkor értelmezhetők, ha világos, hosszú távú célrendszer áll mögöttük.

A válaszok hangsúlyozzák, hogy egy koherens oktatáspolitikai stratégia nélkül a tantervi, módszertani és finanszírozási döntések esetlegések maradnak.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- Az oktatáspolitikai célok nincsenek világosan megfogalmazva.
- A problémák elszigetelten, stratégiai keret nélkül jelennek meg.
- A rendszer külső elvárásokhoz igazodik belső koherencia nélkül.
- A tantervi, módszertani és kormányzási döntések szétválnak.

A javaslatok egy olyan átfogó vízió szükségességét látják, amely az óvodától a felsőoktatásig egységes keretet ad az oktatás fejlesztésének.

A rendszer ott akad el, hogy az oktatáspolitikai döntések nem egy közösen elfogadott jövőképhez kapcsolódnak.

Így a problémák kezelése fragmentált, a külső – munkaerőpiaci vagy politikai – elvárások pedig gyakran felülírják az oktatás belső működési logikáját.

Ennek következménye a hosszú távú következetesség hiánya.

KÖZÖS FELISMERÉS ÉS TANULSÁG

- Stratégia nélkül a problémák nem értelmezhetők egységesen.
- A célok hiánya széttartó reformokat eredményez.
- A rendszer belső logikáját figyelembe vevő tervezés elengedhetetlen.

A visszajelzések metszete, hogy a koherens, hosszú távú oktatási stratégia hiánya önmagában is rendszerszintű probléma.

Amíg nem világos, milyen iskolát és milyen tanulási környezetet szeretne az ország, addig az egyes reformlépések nem tudnak egymásra épülni, és nem hoznak tartós eredményt.

Iskolai erőszak kezelése | Iskolai erőszak és bullying kezelése

Az iskolai erőszak és bullying gyakran nem kap megfelelő figyelmet vagy hatékony kezelést. A problémák súlyosságát sokszor alábecsülik, és hiányoznak a hatékony prevenciós és beavatkozási programok, amelyek megoldást nyújtanának az erőszak csökkentésére. | Az iskolai zaklatás és erőszak sajnos egyre gyakoribb probléma, amelyre az intézmények nem mindig képesek hatékonyan reagálni. A megelőzési programok és a megfelelő támogató rendszer hiánya növeli a pszichológiai és szociális következményeket. A zaklatás hosszú távú negatív hatással van a diákok önbecsülésére, iskolai teljesítményére, később pedig a saját családban betöltött szerepére. *(Összevont problémák az OKN kihívástérképéről, a problémák szalagcímeinek és leírásának elkülönítését „|” karakter jelöli.)*

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Kötelező, országosan egységes antibullying programok bevezetése (pl. Békés Iskolák Program, Nemecsek Program, Sulinyugi), intézményvezetői döntéstől függetlenül
- Osztályszintű, rendszeres workshopok és közösségi foglalkozások a bántalmazás különböző formáinak (verbális, kapcsolati, online) felismerésére és kezelésére
- Diákok aktív bevonása a bántalmazás elleni szabályok kialakításába (osztályszintű paktumok, közös normák, saját kampányok)
- Éves szintű szociometria minden osztályban a rejtett konfliktusok és kirekesztés korai azonosítására
- Iskolai szociális munkás rendszeres, kötelező jelenléte az osztályokban preventív workshopok és esetkezelés céljából
- Korai, kötelező jelzési mechanizmusok megerősítése gyermekvédelem, gyámhivatal, szükség esetén rendőrség

felé – nem eseti, hanem intézményi protokollként

Az iskolai erőszak és bullying kezelésére irányuló javaslatok közös jellemzője, hogy nem eseti fegyelmezési beavatkozásokban, hanem megelőzésre, közösségi működésre és következetes intézményi jelenlétre épülő rendszerekben gondolkodnak.

A javaslatok hangsúlyozzák az országosan hozzáférhető, kötelezően alkalmazott antibullying programok szerepét, az osztályközösségek rendszeres támogatását workshopokkal, szociometriai mérésekkel és csapatépítő alkalmakkal, valamint az iskolai szociális munka intézményes jelenlétét minden tanévben.

Kiemelt elemként jelenik meg a diákok aktív bevonása a bántalmazás felismerésébe és kezelésébe (osztályszintű paktumok, saját kampányok), amely a visszajelzések szerint erősíti az elköteleződést és csökkenti a bántalmazás előfordulását.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- A bántalmazás fogalma sok diák számára leszűkül a fizikai erőszakra; a csúfolás, kiközösítés, online zaklatás gyakran nem kerül felismerésre.
- A jelzési kötelezettség a gyakorlatban nem működik: a felnőttek habituális okokból, a gyerekek pedig a megtanult minták miatt nem jeleznek.
- A gyermekvédelmi rendszer túlterhelt, a formálisan létező megoldási utak gyakran nem végigvihetők.
- Az antibullying programok eseti, projektjellegűek, nem épülnek be rendszerszinten az iskolák működésébe.

A visszajelzések szerint a jelenlegi gyakorlat egyik legfőbb problémája, hogy az iskolai erőszak kezelése nem következetes, nem rendszerszerű, és gyakran személyfüggő.

Több válasz kiemeli, hogy bár jogszabályi szinten léteznek jelzési kötelezettségek, a gyakorlatban sem pedagógusok, sem diákok nem élnek ezekkel, részben megszokásból,

Iskolai erőszak kezelése | Iskolai erőszak és bullying kezelése

Az iskolai erőszak és bullying gyakran nem kap megfelelő figyelmet vagy hatékony kezelést. A problémák súlyosságát sokszor alábecsülik, és hiányoznak a hatékony prevenció és beavatkozási programok, amelyek megoldást nyújtanának az erőszak csökkentésére. | Az iskolai zaklatás és erőszak sajnos egyre gyakoribb probléma, amelyre az intézmények nem mindig képesek hatékonyan reagálni. A megelőzési programok és a megfelelő támogató rendszer hiánya növeli a pszichológiai és szociális következményeket. A zaklatás hosszú távú negatív hatással van a diákok önbecsülésére, iskolai teljesítményére, később pedig a saját családban betöltött szerepére. *(Összevont problémák az OKN kihívástérképéről, a problémák szalagcímeinek és leírásának elkülönítését „|” karakter jelöli.)*

HOL AKAD EL A RENDSZER?

részben félelemből vagy intézményi bizonytalanságból.

A rendszer további gyenge pontja, hogy a bántalmazás fogalma sokszor leszűkül a fizikai agresszióra, míg a verbális, kapcsolati és online bántalmazás kevésbé kerül felismerésre és kezelésre.

A válaszok kiemelik, hogy gyermekvédelmi és támogató intézmények túlterheltsége miatt a beavatkozások gyakran késve vagy nem megfelelő súllyal történnek.

TÁGABB TANULSÁG

- Az iskolai erőszak és bullying kezelése nem kizárólag fegyelmezési vagy pszichológiai kérdés, hanem közösség-szervezési és intézményi kultúra kérdése.
- A visszajelzések alapján azok a megoldások működnek, amelyek:
 - nem egyéni hősökre, hanem osztály- és iskolaszintű normákra építenek,
 - a diákokat nem tárgyként, hanem szereplőként vonják be,
 - és a bántalmazást nem utólag kezelik, hanem megelőzik és láthatóvá teszik.

A visszajelzések összképe alapján az iskolai erőszak és bullying kezelése nem elsősorban módszertani hiány, hanem irányítási és szervezeti probléma.

A működő gyakorlatok – programok, kampányok, osztályszintű beavatkozások – már jelen vannak a rendszerben, de sziget-

szerűen, egységes elvárások, kötelező alkalmazás és hosszú távú intézményi beágyazottság nélkül.

A válaszadók implicit állítása, hogy a hatékony kezelés feltétele az, amikor a bántalmazás megelőzése és kezelése nem egyéni elhivatottságon vagy alkalmi projektekben, hanem központilag támogatott, mégis helyben megvalósuló, kiszámítható rendszerben valósul meg.

A diákok bevonása és a közösségi felelősségvállalás erősítése ebben a keretben nem kiegészítő elem, hanem a megoldás egyik kulcsa.

Pályaorientáció hiányosságai

Az iskolákban a pályaorientáció gyakran nem kap kellő figyelmet, és a diákok kevés támogatást kapnak a karrierútjuk tervezéséhez. A tanulók nem rendelkeznek elegendő információval a különböző szakmai lehetőségekről, ami bizonytalansághoz és rossz döntésekhez vezethet a továbbtanulás terén. Az elégtelen pályaorientáció különösen a hátrányos helyzetű diákok számára jelenthet akadályt munkaerőpiacon.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Önálló, pályaorientációra és önismeretre fókuszáló tanév beiktatása az alapfok és a középfok között

A visszajelzés egy strukturált, időben elkülönített megoldást javasol a pályaorientáció hiányára.

Egy önálló tanév lehetőséget adna arra, hogy a tanulók ne elméletben, hanem tapasztalati úton ismerjék meg a különböző szakmacsoportokat és pályairányokat, mielőtt végleges döntést hoznak a továbbtanulásról.

MIT JELEZ EZ RENDSZERSZINTEN?

- A pályaválasztás túl korán és kevés információ alapján történik.
- A tanulók nem találkoznak valós pályatapasztalatokkal.
- Az önismeret és a pályaismeret nem kap önálló teret az oktatásban.

A jelenlegi rendszerben a pályaválasztás időben megelőzi a tényleges tapasztalatszerzést.

A tanulók gyakran úgy döntenek, hogy nincs reális képük sem az egyes szakmák mindennapjairól, sem saját alkalmasságukról.

TÁGABB TANULSÁG

- A pályaorientáció nem egyszeri döntés, hanem tanulási folyamat.

A pályaorientáció akkor tölti be valódi szerepét, ha nem egyetlen alkalomra vagy tantárgyra korlátozódik.

Egy önálló, tapasztalati alapú orientációs év segíthet abban, hogy a tanulók tudatosabban, kisebb kockázattal válasszanak irányt.

A javaslat szerepet játszhat az élethosszig tartó tanulás (lifelong learning) szemléletének kialakításában is.

Diákok motivációjának hiánya

A diákok motivációjának hiánya gyakori jelenség az oktatási rendszerben, ami rontja tanulási folyamataikat és eredményeiket. Ennek okai között szerepelhet a tananyag relevanciájának hiánya, a pedagógiai megközelítések nem megfelelő alkalmazása, valamint a diákok személyes érdeklődésének figyelmen kívül hagyása. A motiváció alacsony szintje már rövid és középtávon hattással van a diákok pályafutására.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- A kihívás és a sikerélmény tudatos egyensúlyának megteremtése alsó tagozaton
- A tanórai differenciálás megerősítése a tanulók eltérő fejlettségi szintjéhez igazodva
- Rugalmas tanulócsoportok kialakítása tantárgyanként, az állandó osztálystruktúra helyett
- Pozitív megerősítésen alapuló pedagógiai módszerek alkalmazása
- Az osztályozás demotiváló hatásának csökkentése
- Az összehasonlító értékelés visszaszorítása

A válaszadók a gyermekkori motiváció fenntartásának kulcsát a kihívás és a sikerélmény egyensúlyában látják. Ha ezek közül bármelyik tartósan hiányzik, a természetes kíváncsiság gyorsan elveszik.

A javaslatok a tanulók eltérő fejlettségi szintjéhez igazodó, rugalmas tanulásszervezést és a pozitív megerősítésen alapuló pedagógiai gyakorlatot hangsúlyozzák.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- Az iskolát kezdő gyermekek fejlettségi szintje rendkívül eltérő.
- A hagyományos osztálystruktúra nem kezeli jól ezeket a különbségeket.
- A tanórai differenciálás túl nagy terhet ró a pedagógusokra.
- A büntetés–jutalmazás logikája hosszú távon motivációvesztést okoz.
- A jegyek a tanulókat egymáshoz viszonyítják.

A válaszokban rendszerelakadási pont azonosítható, amikor az egységes osztálystruktúra és az értékelési gyakorlat nem tud mit kezdeni a tanulók közötti nagy különbségekkel.

Ez ahhoz vezet, hogy egyes gyerekek túl sok kudarcot, mások túl kevés kihívást kapnak, ami mindkét esetben a motiváció elvesztését okozhatja.

KÖZÖS FELISMERÉS ÉS TANULSÁG

- A motiváció nem személyes tulajdonság, hanem tanulási környezet kérdése.
- A kudarc önmagában nem káros, az állandó kudarc az.
- A tanulók fejlődési útjai különbözőek.

A visszajelzés központi felismerése, hogy a diákok motivációja nem „hiányzik”, hanem gyakran elvesz egy nem megfelelő tanulási környezetben.

A cél nem a kudarc kiiktatása, hanem annak kezelhetővé tétele.

Az egyéni fejlődési utak figyelembevételével a tanulók számára biztosítottá válhat a fejlődés és a sikerélmény lehetősége.

A digitális oktatási eszközök alacsony fokú integrációja a tanításba

A digitális eszközök és technológiák nem épültek be megfelelően a tanítási gyakorlatba. A pedagógusok gyakran nem kapnak elegendő támogatást vagy képzést a digitális eszközök alkalmazására, így a diákok nem vagy csak korlátozottan profitálnak ezekből a technológiákból. Az oktatási rendszer lassan alkalmazkodik a digitális világ elvárásaihoz. A digitális oktatási infrastruktúra kiépítése és a pedagógusok felkészítése is túl lassan halad, ami lemaradáshoz vezet a globális trendekhez képest. Ez a diákok számára a munkaerőpiaci igényekre való felkészülés tekintetében különösen hátrányos lehet.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Digitális platformokra szervezett közös tudásépítés (pl. tananyag, csoportmunka, értékelés)
- Nyomtatott tankönyvek kiváltása rugalmasan alakítható digitális tananyagokkal
- Projektorok és digitális megjelenítő eszközök telepítése minden tanterembe
- Diákok saját digitális eszközeinek bevonása a tanulási folyamatba
- Iskolai digitális infrastruktúra biztosítása (wifi, platformok, eszközök)
- Tantestületen belüli mentorálás és belső továbbképzések
- Külső szakértők bevonása a digitális készségfejlesztés módszertanához
- A tanárok terheltségének csökkentése a digitális átállás támogatásához

A válaszok szerint a digitális eszközök akkor javítják az oktatás minőségét, ha a tanulásszervezés részévé válnak megfelelő infrastruktúra és pedagógusi terhelés mellett.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- A digitális fejlesztések gyakran eszközbeszerzésre korlátozódnak.
- Hiányzik a módszertani és szervezeti átalakítás.
- A tanárok túlterheltsége akadályozza az új eszközök érdemi használatát.
- Kevés a digitális pedagógiában jártas mentor és képző.
- Az infrastruktúra intézményenként egyenlőtlen.

Rendszerelakadási pontként azonosítható, hogy a digitális eszközök bevezetése nem jár együtt idővel, támogatással és módszertani felkészítéssel. A válaszok az integrációs törekvések hatásait többnyire felszínesnek minősítik.

KÖZÖS FELISMERÉS ÉS TANULSÁG

- A digitális integráció egyszerre technikai, szervezeti és munkaidő-kérdés.
- Minőségi digitális oktatás csak támogatott oktatási környezetben valósítható meg.

A visszajelzések közös tanulsága, hogy a digitális oktatás nem önmagában az eszközöktől működik. Akkor válik hatékonná, ha az infrastruktúra, a pedagógusok terhelése és a módszertani támogatás együtt kerül kezelésre.

Szociálisan hátrányos helyzetű diákok oktatási esélyeinek alacsony szintje

A szociálisan hátrányos helyzetű diákok sokszor nem rendelkeznek azokkal az erőforrásokkal, amelyek a sikeres tanuláshoz szükségesek, mint például a mentori vagy finansziális támogatás. Az ilyen diákok esetében a korai iskolai elhagyás kockázata is megnő.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- A mentortanári és fejlesztőtanári kapacitások jelentős bővítése

A szociálisan hátrányos helyzetű diákok támogatásának egyik kulcsa a személyes figyelmen alapuló pedagógiai jelenlét.

A mentortanárok és fejlesztőtanárok számának növelése lehetőséget adna arra, hogy ezek a diákok ne vesszenek el a rendszerben, hanem folyamatos, célzott támogatást kapjanak tanulmányi és személyes fejlődésükhöz.

MIT JELEZ EZ RENDSZERSZINTEN?

- A pedagógusok jelenlegi leterheltsége nem teszi lehetővé az egyéni figyelmet.
- A hátrányos helyzetű diákok támogatása esetleges.
- A személyre szabott fejlesztés nem része a rendszer alapműködésének.

A visszajelzés arra utal, hogy a rendszer jelenleg nem rendelkezik elegendő humán kapacitással a hátrányos helyzetű diákok következetes támogatásához.

Az egyéni figyelem hiánya miatt a különbségek nem csökkennek, hanem tovább mélyülnek az iskolai évek során.

KÖZÖS FELISMERÉS ÉS TANULSÁG

- Az esélyegyenlőség személyes támogatás nélkül nem valósul meg.

Tágabb tanulság, hogy az oktatási esélyek javítása nem kizárólag tantervi vagy módszertani kérdés.

A személyes kísérés, mentorálás és fejlesztés hiányában a rendszer nem tud érdemben reagálni a szociális különbségekből fakadó eltérő szükségletekre.

Tanulói teljesítmények közötti egyenlőtlenségek

A diákok közötti "teljesítménybeli" különbségek nem csupán képesség- és szorgalomfüggők, hanem attitűdbeli és szociális háttérből adódó eltérésekből is adódnak.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- A tanulók mentális fókuszát és belső egyensúlyát támogató gyakorlatok alkalmazása

A tanulói teljesítmények közötti különbségek csökkentésében szerepe van olyan gyakorlatoknak, amelyek a diákok belső fókuszát, figyelmét és nyitottságát erősítik.

A javaslat egyes iskolai példákra és személyes tapasztalatra hivatkozik, ahol ilyen módszerek alkalmazása a tanulás eredményességének javulásával járt együtt.

A VISSZAJELZÉS SAJÁTOSSÁGAI

- Nem tantervi vagy módszertani reformot javasol.
- Nem általános megoldásként jelenik meg.
- Egyéni és intézményi tapasztalatokra hivatkozik.
- A tanulási feltételek pszichés oldalát hangsúlyozza.

A visszajelzés nem rendszerszintű beavatkozást ír le, hanem egy konkrét, belső állapotokra ható gyakorlatot emel ki.

Nem állítja, hogy ez önmagában megoldja az egyenlőtlenségeket, hanem azt sugallja, hogy bizonyos tanulási akadályok a mentális terheltség és a fókusz hiányából fakadhatnak.

EGYÉB TANULSÁG

- A tanulási egyenlőtlenségek értelmezése túlmutat a tananyagon és a módszertanon.

A visszajelzés arra hívja fel a figyelmet, hogy a tanulói teljesítmények közötti különbségek egy része nem kizárólag tantervi vagy pedagógiai okokra vezethető vissza.

A tanulók mentális állapota, terhelhetősége és fókusza is befolyásolhatja, mennyire tudnak élni az oktatás kínálta lehetőségekkel.

Túlzott verseny és értékelési rendszer

A versenyhelyzetek túlzott hangsúlya és a jegyek nyomása helyett a diákok egyéni fejlődésére és erősségeire kellene koncentrálni.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Előre tervezett, átlátható számonkérési rend kötelezővé tétele
- A számonkérések időpontjának és formájának előzetes rögzítése (KRÉTA)
- A számonkérések számának és gyakoriságának korlátozása
- Szóbeli és írásbeli értékelés kiegyensúlyozott alkalmazása
- Javítási lehetőség biztosítása minden számonkérés után
- Az értékelési skálák egységes, átlátható szabályozása
- Az osztályszintű tanulási eredményekhez igazított előrehaladás a tananyagban

Egy részletesen szabályozott, kiszámítható értékelési rendszer szükséges.

A cél nem az értékelés megszüntetése, hanem annak átláthatóvá és tervezhetővé tétele, hogy a diákok felkészülési ideje, terhelése és teljesítménye ne váljon kiszámíthatatlanná.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- A számonkérések időzítése és formája gyakran esetleges.
- A több tantárgyból egyszerre jelentkező terhelés jelentős.
- Az értékelés nem mindig tükrözi a tananyag elsajátításának szintjét.
- A versenyhelyzet fokozza a stresszt és a motivációvesztést.

A visszajelzés szerint a túlzott verseny nem önmagában a teljesítményelvadásokból fakad, hanem abból, hogy az értékelési rendszere nem egységes és nem kiszámítható.

Ez feszültséget, túlterhelést és tartós kudarcélményt eredményezhet a diákok számára.

KÖZÖS FELISMERÉS ÉS TANULSÁG

- Az értékelés tanulásszervezési eszköz, nem fegyelmezési eszköz.

Központi üzenet, hogy az értékelésnek a tanulást kellene támogatnia, nem pedig fokoznia a versenyt és a stresszt.

Egy egységesen szabályozott értékelési rendszer csökkentheti az önkényességet, és kiszámíthatóbb tanulási környezetet teremthet.

Elavult pedagógusképzési módszerek

A pedagógusképzésben használt módszerek sok esetben elavultak, ami gátolja a kreatív és innovatív tanítási technikák elsajátítását. Az elavult módszerek nem tükrözik a modern oktatási igényeket, így a pedagógusok nem tudják alkalmazni a legfrissebb tudományos eredményeket. Az oktatási rendszer stagnálását is okozhatja, ha a pedagógusképzés nem képes alkalmazkodni a változó körülményekhez.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- A pedagógusképzés teljes szemléleti és tartalmi megújítása
- Egyéni mentorálásra és tutoringra épülő szakmai fejlődés
- Digitális és MI-alapú eszközök tudatos bevonása a pedagógusképzésbe
- Pszichológiai felkészítés és mentális egészség támogatása
- A tanári szerep tanulásszervező, facilitáló újradefiniálása

A pedagógusképzés jelenlegi formája nem készíti fel a tanárokat a mai tanulási környezet kihívásaira.

A javasolt irány egy olyan átfogó megújítás, amely az egyéni szakmai támogatást, a digitális eszközhasználatot és a pedagógus mentális felkészültségét egyaránt központi elemként kezeli.

MIT JELEZ A VISSZAJELZÉS?

- A jelenlegi pedagógusképzés nem támogatja az egyéni fejlődési utakat.
- A tanári szerepfelfogás elavult.
- A mentális és pszichológiai felkészítés hiányos.
- Az új technológiák beépülése esetleges.

A pedagógusképzés nemcsak tartalmában, hanem szerepfelfogásában is megújulásra szorul.

A tanár hagyományos tudásközvetítő szerepe helyett egy támogató, tanulásszervező funkció kerül előtérbe, amelyhez új kompetenciákra van szükség.

EGYÉB FELISMERÉS

- A pedagógusképzés minősége meghatározza az oktatási rendszer alkalmazkodóképességét.

A visszajelzés központi felismerése, hogy az oktatási rendszer megújulása nem képzelhető el a pedagógusképzés mélyreható átalakítása nélkül.

Amíg a tanárok felkészítése nem tükrözi a tanulásról alkotott korszerű szemléletet, addig a módszertani és tantervi reformok hatása korlátozott marad.

Pedagógusok folyamatos szakmai fejlesztésének hiánya

A pedagógusok folyamatos szakmai fejlődése gyakran elhanyagolt terület, ami miatt a tanárok nem kapják meg a szükséges támogatást a legújabb pedagógiai gyakorlatok és módszerek elsajátításához. A szakmai fejlődés hiánya hozzájárul a tanári munka elöregedéséhez, és a tanárok nem képesek lépést tartani a modern oktatási trendekkel. Ennek következményeként az oktatás minősége is csökken.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Agressziómentes fegyelmezési technikák célzott továbbképzése gyakorló pedagógusok számára
- Viselkedészavarokkal (pl. ADHD) kapcsolatos pedagógiai módszertani felkészítés
- Tudatos, reflektív pedagógusi működést támogató képzések
- Külső szakmai támogató háttér (tanácsadás, módszertani segítség) elérhetővé tétele az iskolák számára

A pedagógusok mindennapi fegyelmezési és konfliktuskezelési helyzeteihez célzott, gyakorlati szakmai támogatásra van szükség.

A javasolt megoldások a tudatos, agressziómentes pedagógiai eszköztár bővítésére és a pedagógusok szakmai magára maradásának csökkentésére irányulnak.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- A továbbképzések nem adnak gyakorlati segítséget a fegyelmezési helyzetekhez.
- A viselkedészavaros tanulók kezeléséhez szükséges tudás nem épül be a képzésbe.
- Hiányzik az elérhető szakmai háttértámogatás a pedagógusok számára.

A visszajelzésben a rendszer ott akad el, hogy a pedagógusok képzése nem készíti fel őket a valós tanórai és fegyelmezési helyzetek kezelésére.

Ennek hiányában sokan ösztönös, elavult mintákhoz nyúlnak vissza.

KÖZÖS FELISMERÉS

- A fegyelmezési gyakorlat fejleszthető szakmai kompetencia.
- A pedagógus támogatása a tanulási környezet minőségét is javítja.

Közös tanulság, hogy a pedagógus szakmai fejlődése nem egyéni ügy, hanem a biztonságos és támogató tanulási környezet feltétele.

A fegyelmezési kultúra megújítása rendszerszintű támogatás nélkül nem várható el.

Szakmai továbbképzések elérhetősége

A pedagógusok számára elérhető szakmai továbbképzések számos esetben nem kielégítőek, mivel a képzések nem minden régióban érhetők el, így a tanárok nem tudják bővíteni a tudásukat. Ezek a problémák hátráltatják a tanárok szakmai fejlődését, ami a pedagógiai gyakorlatukra is hatással van. Ezen túlmenően a digitális és online képzések terjedése is lassú, így sok pedagógus továbbra is hagyományos formákra van utalva.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- A pedagógus-továbbképzések adminisztratív terheinek csökkentése
- A továbbképzések egyszerű, közvetlen hozzáférhetővé tétele
- Ingyenes továbbképzési lehetőségek biztosítása szakmai motiváció alapján
- A mozgásfejlesztéssel kapcsolatos képzések kötelezően ingyenessé tétele

A szakmai továbbképzésekhez való hozzáférés jelenleg túlzottan bürokratikus, ami visszatartja a pedagógusokat a valódi szakmai fejlődéstől.

Az egyszerűbb és ingyenes hozzáférés ösztönözné az önkéntes, belső motivációból fakadó tanulást.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- A továbbképzésekhez való hozzáférés bonyolult adminisztratív folyamatokhoz kötött.
- A képzések elsősorban kötelező pontgyűjtésként működnek.
- A szakmai érdeklődés nem kap intézményi támogatást.

A visszajelzések tükrében a rendszer jelenleg nem a szakmai fejlődést, hanem a kötelezettségek teljesítését ösztönzi.

A bonyolult jelentkezési folyamatok és a költségek elriasztják azokat a pedagógusokat is, akik egyébként nyitottak lennének a fejlődésre.

EGYÉB FELISMERÉS

- A továbbképzés akkor hatékony, ha belső motivációra épül.
- A megelőzés szempontjából kulcsfontosságú területek kiemelt támogatást igényelnek.

A válaszok tanulsága szerint a pedagógus-továbbképzések akkor hatékonyak igazán, ha azok nem adminisztratív kötelezettségként, hanem könnyen elérhető szakmai lehetőségként jelennek meg.

Különösen igaz ez a mozgásfejlesztés területére, amelynek hiányosságai későbbi tanulási és magatartási problémákhoz vezethetnek

Pedagógusok önszabályozó tanulási lehetőségeinek korlátai

A tanároknak kevés lehetőségük van a saját fejlődésüket megtervezni, a karrierútjuknak hosszú távú perspektívát képezni és monitorozni azt, és ehhez csak korlátozott mértékű támogatást kapnak. A konferenciákhoz, tréningekhez, külföldi tanulmányutakhoz elsősorban EU-s forrásokból, és kevésbé nemzeti anyagi keretből jutnak hozzá.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- A tanárok belső motivációra épülő önképzésének és kutató-fejlesztő munkájának támogatása
- Nemzetközi szakirodalomhoz, jó gyakorlatokhoz és szakmai hálózatokhoz való hozzáférés ösztönzése
- Intézményi szintű szakmai párbeszéd és „kritikus barát” támogatás erősítése
- A tanári szakmai szabadság visszaállítása a pedagógiai fejlesztések terén
- A 21. századi pedagógiai elveket megkövetelő, de autonómiát biztosító keretrendszer kialakítása

A pedagógusok szakmai megújulásának kulcsa az önszabályozó tanulás és a belső motivációra épülő fejlesztőmunka lehetősége.

Azokban a környezetekben, ahol a tanárok kutató-fejlesztő tevékenységet végezhetnek és szakmai közösségekben gondolkodhatnak, a szakmai fejlődés belső szükségletté válik.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- A központosított oktatásfejlesztési környezet korlátozza a tanári autonómiát.
- A pedagógusok önképzése nem része a rendszer alapszabályzatának.
- Hiányzik a 21. századi tanuláselméletre épülő intézményi keretrendszer.
- A szakmai megújulás nem kap strukturált támogatást.

A válaszokban a rendszer ott akad el, ahol a tanárok önálló szakmai tanulását és fejlesztését nem ösztönzi, sőt gyakran ellehetetleníti.

A centralizált működés és a merev struktúrák nem kedveznek a kísérletezésnek, a kutatás-fejlesztésnek és a szakmai innovációnak.

EGYÉB FELISMERÉS

- A tanári önképzés a megújuló oktatási rendszer alapfeltétele.
- A szakmai fejlődés a kiégés megelőzésének egyik kulcsa.

A válaszok közös metszéspontja, hogy a tanárok önszabályozó tanulása nem „extra”, hanem a korszerű pedagógiai működés feltétele.

Az önképzés és a kutató-fejlesztő munka lehetősége nemcsak a tanítás minőségét javítja, hanem hozzájárul a pedagógusok szakmai hitelességéhez és hosszú távú megtartásához is.

A pedagógusok túlterheltsége és kiégése

A pedagógusok túlterheltsége a sok feladat, az alacsony jövedelem és a társadalmi elvárások miatt egyre gyakoribb jelenség. A kiégés nemcsak a tanárok egészségére, hanem a tanulókra is hatással van, mivel a fáradt és motiválatlan pedagógusok nem tudják a legjobbat nyújtani. A túlterheltség csökkentése érdekében fontos lenne a munka és a magánélet egyensúlyának helyreállítása.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Kiégést megelőző, hosszabb fizetett regenerációs időszak bevezetése
- Országos szintű tanári együttműködések és támogató közösségek ösztönzése
- Nemzetközi tanári csereprogramokban való részvétel támogatása
- A pedagógusok mentális és fizikai jóllétét támogató programok biztosítása
- Alternatív iskolákkal való tapasztalatcsere ösztönzése
- A tanári autonómia megerősítése

A válaszadók több irányból közelítik meg a kiégés megelőzését: regenerációs lehetőségekben, szakmai kapcsolódások erősítésében és a tanári autonómia növelésében egyaránt gondolkodnak.

A javaslatok közös célja a pedagógusokra nehezedő tartós nyomás csökkentése és a szakmai motiváció fenntartása.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- A pedagógusokra olyan feladatok is hárulnak, amelyek nem a szakmai szerepükhöz tartoznak.
- A túlterheltség kezelésére nincs intézményesített megoldás.
- A tanári együttműködés és tapasztalatcsere nem kap rendszerszintű támogatást.

A visszajelzések a kiégést nem egyéni problémaként, hanem a feladat- és felelősségelosztás következményeként azonosítják.

A rendszer jelenleg nem kínál elegendő teret a regenerációra, az együttműködésre és a szakmai megújulásra.

KÖZÖS FELISMERÉS ÉS TANULSÁG

- A pedagógusok megtartása nemcsak bér-, hanem munkaszervezési kérdés.
- A szakmai autonómia csökkenti a kiégés kockázatát.

A pedagógusok túlterheltsége hosszú távon az oktatási rendszer működőképességét veszélyezteti.

A válaszok a kiégés megelőzését csak abban az esetben tartják hatékonynak, ha a rendszer a tanári jóllétet és autonómiát is alapfeltételként kezeli.

A pedagógusok társadalmi megbecsülésének hiánya

A pedagógusok társadalmi megbecsültsége jelentősen csökkent az évek során, ami nemcsak a pálya vonzerejét rontja, hanem a tanárok morálját is. A tanári hivatás korábban presztízsnak örvendett, de napjainkra sokan kevésbé értékelik ezt a szerepet. A megbecsülés visszaállítása kulcsfontosságú lenne a motivált és elhivatott pedagógusok megtartásában.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Magasabb bemeneti követelmények bevezetése a tanárképzésbe
- Szigorúbb egyetemi felvételi és alkalmassági vizsga alkalmazása
- A tanárképzés minőségi átalakítása a kiválasztás szigorításával párhuzamosan

A tanári pálya presztízse hosszú távon a belépési feltételek szigorításával növelhető.

A magasabb bemeneti követelmények segítenek abban, hogy a pályára megfelelő készségekkel, motivációval és nyitottsággal rendelkező jelentkezők kerüljenek be.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- A jelenlegi bemeneti feltételek nem jelentenek valódi szűrőt.
- A képzés erőforrásai a nagy létszámhoz igazodnak, nem a minőséghez.
- A presztíznövelés rövid távon nem kezelhető eszközökkel.

A pálya társadalmi megítélése nem választható el attól, kik és milyen feltételekkel léphetnek be a képzésbe.

Amíg a belépés nem jelent minőségi elvárást, addig a presztízis sem erősödik érdemben.

EGYÉB FELISMERÉS

- A presztíznövelés elsősorban strukturális kérdés.
- A minőségi kiválasztás hosszú távú befektetés.

A visszajelzés központi felismerése, hogy a tanári pálya társadalmi megbecsülése nem kommunikációs kérdés, hanem szerkezeti döntések eredménye.

A bemeneti követelmények emelése rövid távon kockázatos, de hosszú távon a képzés minőségét és a pálya vonzerejét is erősítheti.

A társadalmi mobilitás korlátozott

Az oktatáspolitikai nem mindig biztosítja a társadalmi mobilitás lehetőségét, mivel a diákok családi és gazdasági háttere gyakran meghatározza a jövőbeni sikerüket. A hátrányos helyzetű diákok nehezen férnek hozzá a minőségi oktatáshoz és továbbtanulási lehetőségekhez. Ez megerősíti a társadalmi különbségeket és nehezíti az előrejutást.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Tagozatos osztályok rendszerének újjáépítése a tehetségek korai felismerésére
- Pedagógusi ajánlásokon és felvételi válogatáson alapuló bekerülés
- A rászoruló, tehetséges tanulók célzott támogatása
- Az oktatás ingyenességének biztosítása a legmagasabb tudományos fokozatig
- Erős, átfogó elméleti alapokra épülő képzések előtérbe helyezése

A társadalmi mobilitás egyik kulcsa a tehetségek korai azonosítása és következetes támogatása.

A tagozatos képzések rendszere lehetőséget adott arra, hogy a kiemelkedő képességű tanulók – anyagi helyzetétől függetlenül – stabil tudományos alapokat szerezzenek.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- A tehetséggondozás intézményes formái visszaszorultak.
- A rászoruló tanulók támogatása nem következetes.
- A felsőfokú tanulmányok finanszírozása korlátozza az esélyegyenlőséget.
- A képzések egy része túlzottan szűk szakosodásra épül.

A rendszer ma kevésbé képes hosszú távon megtartani és kibontakoztatni a tehetségeket.

A korai szelekció és támogatás hiánya, valamint a tanulmányi költségek növelik annak kockázatát, hogy a társadalmi háttér meghatározza a tanulási pályát.

EGYÉB FELISMERÉS

- A társadalmi mobilitás kulcsa a tehetségek következetes, hosszú távú támogatása.
- A stabil elméleti alap növeli az alkalmazkodóképességet.

A visszajelzés központi felismerése, hogy a társadalmi mobilitás nem egyszeri beavatkozásokon múlik, hanem egy olyan oktatási rendszerben valósul meg, amely a tehetségeket időben felismeri, támogatja, és anyagi akadályok nélkül végigkíséri a tudományos pályán.

Esélyegyenlőség hiánya a nemek között

A nemek közötti esélyegyenlőség hiánya különösen a hagyományosan "férfiasnak" vagy "nőiesnek" tartott szakmákban és oktatási irányokban jelentkezik. A lányok és fiúk pályaválasztási lehetőségeit gyakran befolyásolják a társadalmi elvárások és sztereotípiák. Ez korlátozza a nemek közötti egyenlőséget a munkaerőpiacon és az érvényesülési lehetőségeket.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- A nemi egyenlőtlenségek és sztereotípiák tudatos, korai megnevezése már óvodai és alsó tagozatos korban
- A mindennapi nevelési és pedagógiai gyakorlatban megjelenő káros minták (nyelvhasználat, „viccek”, beidegződések) tudatos kezelése
- A nők történelmi szerepének és jogainak láthatóbb bemutatása a tananyagban
- A jelenkori nemi egyenlőtlenségek (bérek, láthatatlan munka) oktatási feldolgozása
- A nemi szerepekhez kapcsolódó társadalmi terhek kiegyensúlyozott bemutatása mindkét nem esetében

A nemek közötti esélyegyenlőség erősítése elsősorban tudatosítási kérdés. Hiánya nem elsősorban nyílt diszkriminációban, hanem korán rögzülő sztereotípiákban és hallgatásokban jelenik meg.

Az oktatás szerepe abban kulcsfontosságú, hogy ezek a minták már gyermekkorban felismerhetővé és megkérdőjelezhetővé váljanak, történelmi és jelenkori összefüggésekben egyaránt.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- A nemi sztereotípiák gyakran rejtetten, reflektálatlanul vannak jelen.
- A tananyag kevésbé teszi láthatóvá a nők történelmi és társadalmi szerepét.
- A jelenkori egyenlőtlenségek ritkán kerülnek oktatási kontextusba.

A válaszokban a rendszer problémája nem a nyílt diszkrimináció, hanem a láthatatlan minták továbbörökítése.

A sztereotípiák gyakran reflektálatlanul épülnek be a nevelési és tanulási folyamatokba.

Ezek tudatos feldolgozásának a hiánya miatt a minták tovább öröklődnek.

EGYÉB FELISMERÉS

- Az esélyegyenlőség pedagógiai kérdés is, nem csak társadalompolitikai.
- A szemléletváltás hosszú távú, korai nevelésre épülő folyamat.

A visszajelzések egyéb tanulsága, hogy a nemek közötti esélyegyenlőség erősítése nem egyszeri beavatkozással érhető el, hanem következetes nevelési és oktatási szemlélettel.

Infrastrukturális egyenlőtlenségek állnak fenn az oktatási intézmények között

A különböző iskolák közötti infrastruktúra színvonala jelentősen eltérhet, különösen a városi és vidéki, valamint az egyházi és állami iskolák között. Egyes intézmények modern felszereléssel és jó állapotú épületekkel rendelkeznek, míg mások súlyos karbantartási problémákkal küzdenek. Ez egyenlőtlen lehetőségeket teremt a diákok számára a minőségi oktatáshoz való hozzáférésben.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Az Öveges laborok újraindítása és megerősítése regionális tudásközpontként
- A laborok szerepének kiterjesztése tanártovábbképzésre és módszertani támogatásra
- Kistérségi és regionális iskolai együttműködések aktív menedzselése
- A tankerületek szerepének átalakítása: adminisztratív fenntartás helyett tudásmegosztás és koordináció
- Infrastrukturális fejlesztések összekapcsolása tanári felkészítéssel és motivációval

Az infrastrukturális egyenlőtlenségek csökkentéséhez nem elegendő önmagában eszközöket telepíteni.

A már meglévő Öveges laborok tudásközpontként való újrapozicionálása, valamint a térségi együttműködések tudatos szervezése képes lehet érdemi hatást elérni.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- Az eszközfejlesztések nem kapcsolódnak fenntartható együttműködésekhez.
- A szabályozási környezet rugalmatlan, forráshiányos.
- A tanári felkészültség és motiváció hiánya miatt az infrastruktúra kihasználatlan marad.
- A tankerületi rendszer nem támogatja aktívan az iskolák közötti szakmai kapcsolatokat.

A rendszer ott akad el, hogy az infrastruktúra-fejlesztés elszigetelten történik.

Eszközök kerülnek az iskolákba, de nincs mögöttük működő szakmai hálózat, képzés és koordináció, így a fejlesztések hatása korlátozott marad.

TÁGABB TANULSÁG

- Az infrastruktúra önmagában nem csökkenti az egyenlőtlenségeket.
- A tudásmegosztás és együttműködés kulcseleme a fenntartható fejlesztésnek.

Tágabb tanulság, hogy az infrastrukturális egyenlőtlenségek kezelése elsősorban szervezési és tudásmenedzsment-kérdés.

A hatékony megoldások ott jelennek meg, ahol az eszközök, a tanári tudás és az intézmények közötti együttműködés egységes rendszerként működik.

Az oktatásirányítás rendszere túl hierarchikus/centralizált és bürokratikus

Az oktatási rendszeren belüli hierarchikus struktúrák és bürokratikus folyamatok lassítják a döntéshozatalt és a reformok végrehajtását. A döntések gyakran késlekednek, és az alsóbb szintű szereplőknek kevés befolyása van. Hiányzik a minden szintre kiterjedő konzultációra törekvés. Ez gátolja az oktatás dinamikus fejlődését és alkalmazkodóképességét.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Az irányítási és döntési jogkörök decentralizálása települési vagy térségi szintre
- Az iskolák szakmai és szervezeti autonómiájának növelése
- Oktatási minisztérium létrehozása, elkülönítve a végrehajtó-adminisztratív szerepektől
- Segítő, instruktori jellegű szakmai hálózat kiépítése (nem ellenőrző céllal)
- A pedagógusok kötelező óraszámának csökkentése, ingyenes helyettesítések megszüntetése
- A pedagógus-életpálya rendszer és bérezés átalakítása (átláthatóbb, rugalmasabb bérsávok)
- A továbbképzési rendszer egyszerűsítése, intézményi szintre telepített döntéssel
- Az Oktatási Hivatal és a szakértői rendszer szerepének újragondolása
- A finanszírozási rendszer rendezése, intézménytípusok közötti torzulások kezelése

- A KRÉTA rendszer céljának és működésének felülvizsgálata
- NAT, tankönyvek és taneszközök újragondolása a tanulói terhelés csökkentése érdekében

A visszajelzés átfogó megoldáscsomagot fogalmaz meg, amelynek központi eleme az oktatásirányítás decentralizálása, az iskolák autonómiájának erősítése és a pedagógusokat terhelő adminisztratív és szervezeti nyomás csökkentése.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- Az irányítás politikai-végrehajtói logikával működik, nem szakmai támogatásként.
- A tankerületek adminisztratív kontrollt gyakorolnak, nem együttműködést szerveznek.
- A pedagógus-életpálya és értékelési rendszer hitelessége gyenge.
- A túlzott szabályozottság kiégést, félelmet és passzivitást eredményez.
- Az oktatásirányítás nem bizalomra, hanem ellenőrzésre épül.

A rendszer ott akad el, hogy a központosított irányítás nem képes reagálni a helyi szükségletekre. Ez a pedagógusokat és intézményeket túlterheli, így a fejlődéshez szükséges szakmai kezdeményezések elhalnak.

Az oktatásirányítás rendszere túl hierarchikus/centralizált és bürokratikus

Az oktatási rendszeren belüli hierarchikus struktúrák és bürokratikus folyamatok lassítják a döntéshozatalt és a reformok végrehajtását. A döntések gyakran késlekednek, és az alsóbb szintű szereplőknek kevés befolyása van. Hiányzik a minden szintre kiterjedő konzultációra törekvés. Ez gátolja az oktatás dinamikus fejlődését és alkalmazkodóképességét.

TÁGABB TANULSÁG

- Oktatási minőség nem építhető kizárólag központi kontrollra.
- A fejlődés feltétele a bizalom, a szakmai autonómia és a támogató irányítás.

A visszajelzés tágabb tanulsága, hogy az oktatásirányítás akkor válik a fejlődés motorjává, ha a hierarchikus ellenőrzés helyett a helyi döntésekre, szakmai bizalomra és együttműködésre épülő rendszer jön létre.

Önálló, köznevelésért felelős minisztérium hiánya

A köznevelésnek nincs önálló minisztériuma, így hosszú évek óta hiányzik a szakmai irányítás és az átgondolt stratégia, amely az óvodától a felsőoktatásig terjed. Nincs valódi szakmai párbeszéd, és a jövő generáció kreatív felkészítéséhez szükséges feltételek sem állnak rendelkezésre. Elkésérítő, hogy az óvodákra nem fordítanak kellő figyelmet, és a terület munkatársait gyakran alábecsülik, holott az óvodás évek meghatározóak(!) a gyermekek fejlődése szempontjából.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Önálló, köznevelésért felelős minisztérium létrehozása
- Rövid-, közép- és hosszú távú köznevelési stratégia kialakítása
- A köznevelés irányításának leválasztása más szakpolitikai területekről
- A stratégia folyamatos igazítása a társadalmi és munkaerő-piaci változásokhoz

A köznevelés jelenleg nem rendelkezik önálló, hosszú távon gondolkodó kormányzati képviselettel.

Egy dedikált minisztérium lehetőséget teremtene következetes, stratégiai szemléletű irányításra.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- A köznevelés stratégiai súlya elvész más kormányzati prioritások mellett.
- Hiányzik az egységes, hosszú távú iránytű.
- A döntések gyakran rövid távú, ad hoc logikát követnek.

A rendszer ott akad el, hogy nincs olyan intézményi szint, amely kizárólag a köznevelés egészének működéséért, fejlesztéséért és jövőképeéért felelne.

TÁGABB TANULSÁG

- Az oktatás irányítása nem pusztán szervezeti kérdés, hanem stratégiai döntés.
- A hosszú távú oktatáspolitikai intézményi stabilitást igényel.

A visszajelzés tágabb tanulsága, hogy a köznevelés csak akkor képes kiszámíthatóan fejlődni, ha önálló intézményi és stratégiai keretet kap, amely túlmutat a ciklusokon és rövid távú kormányzati logikákon.

Túlzott központosítás és az intézmények autonómiájának hiánya

Az oktatási intézmények helyi szinten nem rendelkeznek elegendő döntési jogkörrel, ami akadályozza a rugalmasságot és az innovációt. A központosított irányítás aláássa az iskolák egyedi igényeinek kielégítését. Ez szűkíti a pedagógiai szabadságot és az intézményi felelősségvállalást.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Az intézményi autonómia visszaépítése mint a demokratikus működés előfeltétele
- Az iskolák szervezeti működésének rugalmasabbá tétele a szubszidiaritás elve mentén
- A pedagógusok és tanulók bevonása az intézményi döntéshozatalba
- Többféle szervezeti modell engedése (nem egyetlen kötelező struktúra)
- Az autonómia fokozatos, hosszú távú kiterjesztése állami intézményekben

Az intézményi autonómia nélkül nem létezhet valódi demokratikus működés.

Az autonóm iskolákban a pedagógusok és tanulók nem végrehajtók, hanem aktív résztvevők, ami felszabadítja a szakmai kreativitást és felelősségvállalást.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- Az autonómia és a demokratikus működés fogalmai gyakran összemosódnak vagy hiányoznak.
- Az állami rendszer rövid távon nem alkalmas az autonóm-demokratikus működés befogadására.
- Nem minden pedagógus és közösség kész az önállóságra; sokan vezetői támaszt igényelnek.
- Az autonóm működés olyan idő- és energiabefektetést igényel, amit a rendszer jelenleg nem támogat.

A rendszerelakadási pont ott rajzolódik ki, ahol az autonómia intézményi és kulturális feltételei nem adóttak.

A központosított működés nem hagy teret a fokozatos tanuláshoz és a közösségi döntéshozatal kialakulásának.

TÁGABB TANULSÁG

- Az autonómia nem önmagáért való szabadság, hanem tanulható működési forma.
- A demokratikus iskola hosszú távú fejlesztési irány, nem gyors reform.

A visszajelzés tágabb tanulsága, hogy az intézményi autonómia nem technikai kérdés, hanem kultúraváltás.

Ott működik fenntarthatóan, ahol elegendő számú pedagógus elkötelezett a demokratikus működés iránt, és ahol a rendszer időt ad ennek kialakulására.

Kutatás-fejlesztés és innováció hiánya

Az oktatási rendszerben nem kap elegendő hangsúlyt a kutatás-fejlesztés, ami korlátozza a pedagógiai módszerek és a technológiai eszközök megújulását. A tanárok és intézmények gyakran nem rendelkeznek megfelelő erőforrásokkal a kísérleti és innovatív megközelítések kipróbálására. Ez és a kockázatvállalás hiányából fakadó általános helyzet nehezíti az oktatás minőségének folyamatos javítását.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Országos szintű pedagógiai kutatás-fejlesztési intézmény vagy hálózat létrehozása
- A kutatás, fejlesztés és tanítás közötti szakadék intézményes áthidalása
- Regionális vagy nemzeti tudásközpontok kialakítása
- A tanárok rendszeres, szakmailag releváns in-service képzéseinek biztosítása
- A kutatási eredmények pedagógusok számára érthető, használható formában történő közvetítése
- Korábbi intézményi modellek, mint az Országos Közoktatási Intézet (OKI) és az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet (OFI) bővített újraélesztése
- Nemzetközi jó gyakorlatok adaptálása (pl. Science Learning Centre hálózat)

A kutatás, fejlesztés és tanítás ma elszigetelten működik. Egy dedikált intézményi rendszer képes lenne a tudományos eredményeket a tantermi gyakorlatba átültetni, hosszú távon javítva az oktatás minőségét.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- Nincs országos gazdája a pedagógiai kutatás-fejlesztésnek.
- Az egyetemi műhelyek elsősorban akadémiai vagy pályázati logikában működnek.
- A tankönyvfejlesztésnek nincs koherens pedagógiai stratégiája.
- A kutatási publikációk nyelve és szemlélete távol áll a tanári gyakorlattól.
- Hiányzik a tudástranszfer az oktatás mindennapi működésébe.
- A tanárok szakmai fejlődését sem belső motiváció, sem intézményes támogatás nem segíti.

A rendszer ott akad el, hogy a pedagógiai kutatás nem kapcsolódik érdemben a tanításhoz.

Az új pedagógiai paradigmák nem jutnak el a tantermekbe, így az innováció elszigetelt marad.

TÁGABB TANULSÁG

- Oktatási innováció nem tartható fenn intézményes kutatás-fejlesztés nélkül.
- A tudás önmagában nem elég: annak közvetítése és beágyazása kulcskérdés.

A visszajelzés tágabb tanulsága, hogy a 21. századi pedagógia nem terjedhet el spontán módon.

A kutatás, fejlesztés és tanítás közötti kapcsolat megerősítése stratégiai befektetés, amely nélkül az oktatási rendszer megújulása tartósan elakad.

Kutatói életpálya támogatásának hiánya

A fiatal kutatók számára elérhető ösztönzők hiánya miatt tehetséges szakemberek hagyják el a kutatói pályát. A kutatás-fejlesztés terén tapasztalható stagnálás negatívan befolyásolja az innovációt és a tudományos előrelépést. Ez a jelenség a jövőbeli tudományos utánpótlásra is negatív hatást.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Az akadémiai kutatóintézetek integrálása független egyetemekhez
- Egyetemi hallgatók bevonása a kutatási projektekbe
- Az akadémiai kutatók aktívabb részvétele az oktatásban
- Kutatásalapú startupok létrejöttének ösztönzése
- A kutatók anyagi megbecsülésének jelentős növelése
- Nemzetközi kutatási együttműködések erősítése

A kutatói életpálya megerősítéséhez az oktatás, kutatás és innováció szorosabb összekapcsolására, valamint a kutatók anyagi és szakmai megbecsülésének javítására van szükség.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- Az oktatás és kutatás intézményesen elkülönül.
- A hallgatók kevéssé kapcsolódnak be érdemi kutatómunkába.
- A kutatói pálya anyagi és szakmai vonzereje alacsony.
- A kutatási eredmények hasznosítása és piaci kapcsolódása gyenge.
- A nemzetközi beágyazottság nem kellően támogatott.

A válaszokban kutatói életpálya nem alkot egységes ökoszisztémát az oktatással és innovációval, így a tehetségek megtartása és kibontakoztatása korlátozott.

TÁGABB TANULSÁG

- A kutatói életpálya nem szűk szakpolitikai kérdés, hanem nemzeti versenyképességi tényező.
- Az oktatás–kutatás–innováció láncát csak együttesen erősíthető.

Tágabb tanulsága, hogy a kutatói életpálya támogatása hosszú távú befektetés.

Ott működik fenntarthatóan, ahol a kutatás szorosan kapcsolódik az oktatáshoz, a nemzetközi térhez és az innovációs környezethez.

Lemaradások az átfogó technikai készségek fejlesztésében

Az iskolai oktatásban kevés hangsúly kerül az átfogó technikai készségek, például a programozás, adatkezelés, és technológiai problémamegoldás kombinált fejlesztésére, amelyek várhatóan alapvetőek lesznek a jövő munkaerőpiacán.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Nagy sebességű, megbízható internetkapcsolat biztosítása minden iskolában
- A digitális tananyagok és online tanulási eszközök használatának technikai feltételeinek megteremtése

Az alapvető technikai készségek fejlesztésének előfeltétele a megfelelő digitális infrastruktúra.

Enélkül sem a digitális tananyagok, sem a korszerű tanulásszervezési módszerek nem alkalmazhatók.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- Az iskolák technikai ellátottsága egyenlőtlen.
- A digitális oktatásra vonatkozó elvárások nincsenek összhangban az infrastruktúrával.
- Az internet-hozzáférés hiánya ellehetetleníti a készségfejlesztést.

A válaszban rendszerelakadási pont azonosítható, amikor a digitális kompetenciák fejlesztése bár elvárásként jelenik meg, az ehhez szükséges alpinfrastruktúra nem minden intézményben adott.

KÖZÖS FELISMERÉS ÉS TANULSÁG

- Technikai készségek nem fejleszthetők technikai alapok nélkül.
- Az infrastruktúra hiánya pedagógiai korlátként működik.

A visszajelzés tágabb tanulsága, hogy az átfogó technikai és digitális készségek fejlesztése nem módszertani kérdéssel kezdődik, hanem alapvető hozzáférési feltételekkel.

Az infrastruktúra hiánya rendszerszinten zárja ki az iskolákat a fejlődésből.

Erkölcsei és társadalmi kihívások

Ez a kategória azokat a problémákat foglalja össze, amelyek a diákok erkölcsi és társadalmi fejlődését érintik. A fiataloknak nemcsak tanulniuk kell, hanem értékeket is kell elsajátítaniuk, amelyek segítik a társadalomban való beilleszkedésüket és helytállásukat. Kérjük, ossza meg véleményét és tapasztalatait az alábbi kérdésekre válaszolva:

(1) *Mennyire érzi, hogy az oktatási rendszer segíti a diákok erkölcsi fejlődését?*

(2) *Milyen társadalmi problémákkal találkoznak a diákok az iskolában?*

(3) *Mennyire fontos Önnek, hogy a szülők, közösségek és iskolák együtt dolgozzanak az erkölcsi és társadalmi értékek átadásában?*

(4) *Milyen megoldásokat javasol a fenti problémák megoldására?*

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Életszerű, gyakorlati tudást adó tantárgyak beemelése (KRESZ, állampolgári ismeretek, adózás, választási rendszer)
- Erkölcsi nevelés nem tantárgyként, hanem iskolai működésként (következetesség, példamutatás, demokratikus döntéshozatal)
- Közösségi szemlélet tudatos építése az iskolákban
- Szülők–iskolák–helyi közösségek együttműködésének erősítése
- Mentorprogramok: volt diákok bevonása, pályaképek, életutak bemutatása
- Projektalapú, együttműködésre és önreflexióra építő tanulási formák
- Világnézeti pluralizmus: megengedő, nem kizáró erkölcsi keretek.

Az erkölcsi nevelés akkor működik, ha az iskola nem tantárgyakat, hanem élethelyzeteket, döntéseket és közösségi felelősséget tanít.

Konkrét igényként jelenik meg a mindennapi élethez kapcsolódó tudás (pl. közlekedési, állampolgári, gazdasági ismeretek) beemelése, valamint az, hogy az iskola ne csak beszéljen erkölcsi értékekről, hanem a saját gyakorlatában is következetesen képviselje azokat.

Több válasz hangsúlyozza a közösségi tanulás, az együttműködés, az érzékenyítés és a mentorálás szerepét az erkölcsi fejlődés támogatásában.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- Az erkölcsi nevelés formális tantárgyakba van szorítva.
- A tananyag kevésbé kapcsolódik a diákok valós életéhez.
- A tekintélyelvű működés alkalmazkodásra és hallgatásra szocializál.
- Gazdasági és társadalmi különbségek újratermelődnek az iskolában.
- A tudás és teljesítmény erkölcsi értéke leértékelődik.
- A kritikus gondolkodás és véleményformálás nem kap védelmet.

A rendszer ott akad el, hogy az iskola gyakran maga is azt a társadalmi mintát közvetíti, amely az erkölcsi fejlődést aláássa: alkalmazkodást, hallgatást és egyenlőtlenséget. Az erkölcsi nevelés formálissá válik, amikor az iskolai működés ellentmondásos mintákat közvetít.

Erkölcsei és társadalmi kihívások

Ez a kategória azokat a problémákat foglalja össze, amelyek a diákok erkölcsi és társadalmi fejlődését érintik. A fiataloknak nemcsak tanulniuk kell, hanem értékeket is kell elsajátítaniuk, amelyek segítik a társadalomban való beilleszkedésüket és helytállásukat. Kérjük, ossza meg véleményét és tapasztalatait az alábbi kérdésekre válaszolva:

(1) *Mennyire érzi, hogy az oktatási rendszer segíti a diákok erkölcsi fejlődését?*

(2) *Milyen társadalmi problémákkal találkoznak a diákok az iskolában?*

(3) *Mennyire fontos Önnek, hogy a szülők, közösségek és iskolák együtt dolgozzanak az erkölcsi és társadalmi értékek átadásában?*

(4) *Milyen megoldásokat javasol a fenti problémák megoldására?*

HOL AKAD EL A RENDSZER?

A válaszadók szerint a tekintélyelvű, poroszos struktúrák, az egyenlőtlenségek elfogadása, valamint a kritikus véleményekkel szembeni elutasító attitűd azt tanítja a diákoknak, hogy az alkalmazkodás fontosabb, mint a felelősség vagy az őszinteség. Többen jelzik, hogy a kötelező erkölcsi vagy világnézeti tartalmak nem pótolják az erkölcsi mintaközvetítést, sőt, olykor gyengítik annak hitelességét.

KÖZÖS TANULSÁG

- Az erkölcsi nevelés nem tananyag-, hanem intézményi kultúra kérdése.
- A diákok a működésből tanulnak, nem az elmondott elvekből.
- Erkölcsi fejlődés csak hiteles, következetes és demokratikus közegben lehetséges.

A válaszok közös tanulsága, hogy az erkölcsi nevelés nem külön program, hanem az iskola egészének működési minősége: amit az iskola megenged, jutalmaz vagy elhallgat, azt a diák normává teszi.

A diákok erkölcsi fejlődését elsősorban az iskola működési kultúrája határozza meg. Nem az a döntő, hogy milyen tantárgy viseli az „erkölcsi” címkét, hanem az, hogy az iskola képes-e következetesen közvetíteni az együttműködés, igazságosság, felelősség és kritikus gondolkodás értékeit a mindennapi gyakorlatban.

Az erkölcsi nevelés ott valósul meg, ahol a közösség működése, döntései és konfliktuskezelése összhangban van a kimondott értékekkel.

Digitális tananyagok és eszközök hiánya

Az iskolákban gyakran hiányoznak a digitális tananyagok és eszközök, amelyek lehetővé tennék a korszerű, interaktív oktatást. Ez korlátozza a diákok hozzáférését a modern oktatási módszerekhez, és növeli a digitális szakadékot az intézmények között, hosszú távon pedig hátrányba hozhatja a diákokat a munkaerőpiacon.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Tanulásra dedikált, az órákon használható digitális eszközök biztosítása minden diák számára (okoseszközök, amelyek kizárólag oktatási célra használhatók)

A visszajelzés egy gyakorlati problémára ad egyszerű választ: ha a digitális eszközök tanulási célra rendelkezésre állnak, a tiltás helyett szabályozott, pedagógiaileg értelmes használat válhat lehetővé.

A javaslat lényege nem a technológia önmagában, hanem az, hogy a digitális eszközök integrált részei legyenek a tanulási folyamatnak, ne zavaró tényezők.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- Az eszközhasználatot tiltásokkal kezeljük, nem tanulásszervezéssel.
- Nincs egységes koncepció arra, hogyan illeszkedjenek a digitális eszközök az órák menetébe.
- Az infrastruktúra és a pedagógiai felkészültség nem egyszerre fejlődik.

A probléma nem pusztán az eszközök hiánya, hanem az, hogy a digitális jelenlétet az iskola gyakran fegyelmezési kérdésként kezeli.

Amíg nincs világos pedagógiai célja az eszközhasználatnak, addig a technológia vagy tiltott, vagy kontrollálatlan marad.

KÖZÖS FELISMERÉS ÉS TANULSÁG

- A digitális oktatás nem eszközkérdés, hanem tanulásszervezési és módszertani kérdés, amelyhez infrastruktúra, tananyag és pedagógiai felkészültség együtt szükséges.

A visszajelzés arra mutat rá, hogy a digitális oktatás hiányosságai nem technológiai, hanem rendszerszintű problémák.

Az eszközök önmagukban nem oldanak meg semmit, de nélkülük nem lehet korszerű tanulási környezetet kialakítani.

Túlterhelt diákok

A diákok túlterheltsége egyre gyakrabban fordul elő a tananyag, a házi feladatok és a különórák együttes terheiből adódóan. Ez a túlságosan zsúfolt menetrend a diákok jólétére és teljesítményére is negatív hatással van. A túlterhelt diákok gyakran küzdenek megnövekedett stresszel.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- Tutorrendszer kiépítése: felsőbb éves diákok bevonása a tanulás támogatásába (tanulópárok, korrepetálás, szakkörök vezetése)
- Diáktutorok ösztöndíjszerű támogatása, tehetséggondozással összekötve
- Iskolakezdés eltolása 8:30-ra, tanári felügyelet biztosításával 8:00-tól
- Rövidebb, intenzívebb órák (max. 30 perc), gyakorlatra és aktivitásra építve
- Alacsony érettségi relevanciájú tantárgyak óraszámának csökkentése (vallás, etika, művészetek, technika stb.)

A visszajelzések a diákok túlterheltségére nem pusztán óraszámcsökkentéssel, hanem szervezési és pedagógiai megoldásokkal reagálnak. A tutor rendszer egyszerre enyhítené a tanári terhelést és növelné a diákok tanulási támogatását. A későbbi iskolakezdés és az intenzívebb, rövidebb órák pedig a tanulók biológiai és figyelmi sajátosságaihoz igazítanák az iskolai működést.

HOL AKAD EL A RENDSZER?

- A túlterheltség kezelése továbbra is létszám- és óraszámkérdésként jelenik meg.
- A tanárihiány miatt alternatív szereplők bevonása (pl. diáktutorok) nem része a gondolkodásnak.
- Az óraszervezés merev: hosszú, passzív órák dominálnak.
- Kevés különbségtétel van a tantárgyak eltérő terhelési és relevancia-szintje között.

A rendszer jelenleg nem képes rugalmasan reagálni a túlterheltségre, mert elsősorban strukturális hiányként kezeli, nem pedig tanulásszervezési problémaként. Az iskola működése kevésbé számol a diákok életkori sajátosságaival, energiaszintjével és azzal, hogy nem minden tantárgy terheli azonos módon a tanulókat.

KÖZÖS FELISMERÉS ÉS TANULSÁG

- A túlterheltség nem csak „túl sok tananyag”, hanem rosszul szervezett tanulási idő.
- A diákok aktív bevonása (tutorálás, gyakorlatközpontú órák) csökkenti a mentális terhelést.
- A tanári kapacitáshiány nem kizáró ok, hanem szervezési innovációk katalizátora lehet.

A visszajelzések alapján a túlterheltség csökkentése akkor lehet hatékony, ha az iskola nem kizárólag tananyagot, hanem tanulási folyamatot szervez. Az idő, a szerepek és az aktivitás újragondolása egyszerre szolgálhatja a diákok jólétét és az oktatás hatékonyságát.

Pedagógusok alacsony fizetése és megbecsültsége

A pedagógusok alacsony fizetése az egyik legnagyobb kihívás, ami jelentősen rontja a pálya vonzerejét. A fiatalok számára nem vonzó a pedagógusi karrier, mert a bérek nem tükrözik a munka fáradalmait és felelősségét.

MIT JAVASOLNAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK?

- A pedagógusok nettó jövedelmének növelése személyi jövedelemadó-mentességgel egy meghatározott jövedelemszintig.

A visszajelzés egy konkrét, pénzügyi eszközt javasol a tanári jövedelmek növelésére: az SZJA eltörlését az állami szektorban dolgozók – így a pedagógusok – számára egy meghatározott bérszintig. A javaslat közvetlenül a nettó keresetek emelésére fókuszál.

A JAVASLAT SAJÁTOSságAI

- A javaslat nem tér ki arra, hogy
 - pontosan milyen jövedelemszintig lenne érvényes, illetve hogy
 - minden pedagógusra, vagy csak egyes csoportokra vonatkozna
- A megbecsültség kérdését kizárólag anyagi oldalról közelíti meg

A javaslat nem részletezi a megvalósítás kereteit, és nem érinti a pedagóguspálya presztízsének egyéb – nem anyagi – tényezőit.

A megoldási irány egyetlen eszközre koncentrál.

KÖZÖS FELISMERÉS ÉS TANULSÁG

- A pedagógusok megbecsültségének kérdése elsősorban jövedelmi kérdésként jelenik meg.
- A válaszadó a problémára közvetlen pénzügyi beavatkozást tart szükségesnek.

Ez a visszajelzés azt mutatja, hogy a pedagógusok alacsony megbecsültségét a válaszadó alapvetően az anyagi elismerés hiányával azonosítja, és ennek kezelésére gyors, fiskális eszközt javasol.

6. Állampolgári problémafelvetések és megoldási javaslatok

Az OKN-kérdőív lehetőséget biztosított arra is, hogy a válaszadók a kezdeményezés keretében előzetesen publikált problématérképen nem szereplő, illetve attól eltérő hangsúlyú oktatásügyi problémákat fogalmazzanak meg, és ezekhez megoldási javaslatokat társítsanak.

A 89 beérkezett állampolgári probléma-megoldási javaslatpár tartalmi elemzése alapján 6 fő problémacsoport különíthető el. A feldolgozás során megkülönböztettünk teljes kizárással érintett válaszokat (6 eset), amelyek sem problémát, sem megoldást nem tartalmaztak, valamint a részlegesen figyelembe vett visszajelzéseket (9 eset), ahol — érdemi megoldási javaslat híján — kizárólag a releváns problémafelvetések kerültek feldolgozásra.

A válaszadók által felvetett problémák és megoldási javaslatok bár nem bővítették az OKN problématérképének struktúráját, ugyanakkor fontos kiegészítő perspektívát adnak annak értelmezéséhez.

A visszajelzések hangsúlyosan a kapcsolati, erkölcsi, pszichés és minőségi dimenziókra irányítják a figyelmet. Egyúttal azt az állampolgári elvárást tükrözik, hogy az oktatás ne pusztán szervezeti vagy tantervi kérdésként, hanem emberi és társadalmi rendszerként jelenjen meg.

6.1. Pedagógusalkalmasság, pedagógusi viselkedés és szakmai kontroll hiánya

Több visszajelzés a pedagógusok személyes alkalmasságát, kommunikációs stílusát és a szakmai visszacsatolás hiányát említi problémaként. A válaszadók egy része szerint a tanári hangnem, a tiszteletlenség, illetve a diákokra gyakorolt pszichés hatások nem kapnak megfelelő intézményi figyelmet.

Megoldási javaslatok:

- pszichológiai és pályaalkalmassági szűrés a pedagógusi pályára lépés előtt
- rendszeres, külső szakmai és pszichológiai kontroll
- nyílt órák és mérhető visszajelzési rendszerek bevezetése
- független szakmai ellenőrző testületek létrehozása

A válaszadók a problémát nem egyéni pedagógusi „hibaként”, hanem intézményi és rendszerszintű hiányként érzékelik: a probléma nem az, hogy „vannak rossz tanárok”, hanem hogy nincs működő mechanizmus az alkalmasság vizsgálatára, a viselkedés korrekciójára és a szakmai visszacsatolásra.

A megoldási javaslatok túlnyomórészt strukturális jellegűek. Nem egyszeri továbbképzéseket, hanem tartós kontroll-, szűrési és visszajelzési rendszereket céloznak. A hangsúlyt a szabályozás és a szakmai minőségbiztosítás hiányára helyezik.

A válaszok azt jelzik, hogy a jelenlegi rendszerben nincs valódi felelősség- és korrekciós lánc. Az állampolgári bizalom ott sérül, ahol a diákok és szülők azt tapasztalják: a problémás pedagógusi működés következmények nélkül marad.

6.2. Tisztelet, emberi bánásmód és erkölcsi minták hiánya az iskolában

Több válasz általános, de következetes módon jelzi a tisztelet hiányát a tanár-diák viszonyban, valamint az erkölcsi példamutatás gyengeségét az iskolai mindennapokban.

Megoldási javaslatok:

- az emberi méltóságot középpontba állító pedagógiai kultúra erősítése
- konfliktuskezelési és kommunikációs kompetenciák fejlesztése
- az iskolai normák következetesebb érvényesítése

A válaszadók egy része az iskolai tiszteletlenséget és erkölcsi bizonytalanságot kulturális és intézményi problémaként értelmezik, nem pedig elszigetelt konfliktusokként. Számukra az iskola mindennapi működésében nem minden esetben érzékelhető világos, következetes normarendszer.

A javaslatok nem új szabályok bevezetését, hanem kultúraváltást céloznak: következetességet, emberközpontúbb pedagógiai gyakorlatot és normák mentén működő intézményi környezetet.

Az üzenet itt egyértelműen kivehető: az erkölcsi nevelés nem pótolható tantárgyakkal vagy adminisztratív előírásokkal. A bizalom ott veszik el, ahol az iskola nem hiteles mintaként, hanem pusztán szabályozó térként működik.

6.3. A művészeti és érzelmi nevelés alulértékelt

Több állampolgári visszajelzés szerint a művészeti nevelés és az érzelmi fejlődést támogató tevékenységek háttérbe szorulnak, kiváltképp a hátrányosabb helyzetű gyermekek esetében.

Megoldási javaslatok:

- a művészeti neveléshez való hozzáférés biztosítása minden társadalmi csoport számára
- az érzelmi intelligencia és önkifejezés tudatos fejlesztése
- a művészeti tevékenységek integrálása a nevelési folyamatba

A válaszadók a művészeti és érzelmi nevelés hiányát strukturális egyenlőtlenségként érzékelik. A hozzáférés különösen a hátrányosabb helyzetű tanulók esetében nem egyenletes.

A javaslatok kapacitás- és szemléletbővítést céloznak, nem pusztán óraszám-emelést. A művészetek szerepe a személyiségfejlődés és az érzelmi feldolgozás eszközeként jelenik meg.

Az állampolgári üzenet szerint az oktatás jelenlegi prioritásai szűken értelmezik a fejlődést, és a művészeti nevelés háttérbe szorulása hosszú távon társadalmi és mentális költségeket termel.

6.4. A diákok pszichés terheltsége és a mentális támogatás hiánya

Egyes válaszok a diákok pszichés állapotát, túlterheltségét és az ehhez kapcsolódó intézményi válaszok hiányát emelik ki.

Megoldási javaslatok:

- pszichológiai támogatórendszerek erősítése az iskolákban
- mentálhigiénés szemlélet megjelenése a pedagógiai gyakorlatban
- a problémák korai felismerését támogató mechanizmusok kialakítása

A diákok mentális állapota nem egyéni sérülékenységeként, hanem rendszerszintű túlterhelés következményeként jelenik meg. A problémák korai felismerése és kezelése hiányos.

A megoldások intézményes támogatórendszerek kialakítását célozzák, nem eseti beavatkozásokat. A mentálhigiéné integrálása az iskolai működésbe hosszabb távú változást igényel.

A válaszok szerint a jelenlegi rendszer nem reagál időben a pszichés terhelés jeleire. Az állampolgári bizalom ott sérül, ahol a problémák csak krízishelyzetben válnak láthatóvá.

6.5. Szakmai ellenőrzés és minőségbiztosítás gyengesége

Több visszajelzés szerint hiányzik az oktatásban a valódi, szakmai alapú minőségellenőrzés, amely nem adminisztratív, hanem pedagógiai szempontból értékel.

Megoldási javaslatok:

- tanulói és szülői visszajelzések rendszeres, strukturált bevonása,
- független szakmai bizottságok létrehozása,
- a pedagógiai munka minőségi, nem formális értékelése.

A minőségellenőrzés hiányát a válaszadók rendszerszintű működési zavarként írják le. Az ellenőrzés adminisztratív, nem szakmainak érzékelődik.

A javaslatok szereptisztázást és módszertani megújulást igényelnek: szakmai, pedagógiai szempontú értékelést, nem formális elszámoltatást.

Az üzenet szerint a jelenlegi rendszer nem támogatja a minőségi fejlődést, inkább fenntartja a látszatoműködést. Ez hosszú távon aláássa a szakmai motivációt.

6.6. A pedagóguspálya társadalmi és intézményi támogatottságának hiánya

Néhány válasz a pedagóguspálya megbecsültségének hiányát, a támogatás és visszacsatolás gyengeségét emeli ki, különösen a pályán maradás szempontjából.

Megoldási javaslatok:

- a pedagógusok szakmai és mentális támogatásának erősítése,
- a visszajelzési és segítségkérési csatornák bővítése,
- a pedagógusi szerep társadalmi elismerésének növelése.

A válaszadók szerint a pedagógusok túlterheltek és kevésbé kapnak támogatást. A probléma tehát nem elsősorban anyagi, hanem intézményi és szakmai elmagányosodásként jelenik meg.

A javaslatok támogató infrastruktúrák és visszajelzési csatornák erősítését célozzák. A hangsúly a pályán maradás és a szakmai biztonság feltételein van.

Az állampolgári üzenet szerint a rendszer jelenleg túl sokat vár el, és keveset ad vissza. A bizalomvesztés ott jelentkezik, ahol a pedagógus szerepe nélkülözi a valós támogatást.

7. Záró gondolatok

Az OKN *bottom-up* megközelítés mintájára készült állampolgári kezdeményezés: strukturált formában gyűjtötte össze az állampolgári tapasztalatokat, feltárta a válaszokból kirajzolódó rendszerszintű mintázatokat, és ezzel olyan közös tudásalapot hozott létre, amely további szakmai-szakpolitikai párbeszéd kiindulópontja lehet.

A projekt nem törekedett teljességre, és nem kívánta helyettesíteni a rendelkezésre álló szakmai kutatásokat vagy oktatáspolitikai programokat.

A cél nem új elméleti keret megalkotása volt, hanem az állampolgári visszajelzések értelmezhető, visszakövethető és összehasonlítható rendszerezése.

Az eredmények alapján a beérkezett visszajelzések nem elszigetelt panaszokként jelennek meg, hanem visszatérő mintázatok mentén rajzolódnak ki.

A válaszok azt mutatják, hogy az oktatásról alkotott társadalmi kép túlnyomórészt értékalapú, és a problémák jelentős részét a válaszadók nem egyedi intézményi hibákhoz, hanem rendszerszintű működési zavarokhoz kötik.

A visszajelzések több területen következetes problémaérzékelést mutatnak, különösen a következő területeken:

- a tanulószervezés és módszertan elsődlegességének igénye a tananyagközpontúsággal szemben
- a gyakorlati és alkalmazható tudás iránti erős társadalmi elvárás
- a pedagógiai autonómia és szakmai támogatás hiányának visszatérő hangsúlyozása
- az erkölcsi és társadalmi működés minőségével kapcsolatos aggályok

Hangsúlyos területként jelenik meg az iskola működési kultúrája. A visszajelzések szerint az erkölcsi nevelés nem elsősorban tantárgyi feltétel, hanem intézményi működés kérdése: a diákok a tananyagon túl az intézmény mintáiból is tanulnak – abból, amit az iskola megenged, jutalmaz vagy hallgatólágosan elfogad.

Több válasz utal arra, hogy a tekintélyelvű struktúrák, az egyenlőtlenségek újratermelődése és a kritikus véleményekkel szembeni elutasító attitűd ellentmondásos mintákat közvetít.

Fontos körülmény, hogy az állampolgári javaslatok jelentős része nem radikálisan új megoldásokat sürget, hanem már ismert, kipróbált pedagógiai gyakorlatok rendszerszintű beépítésének hiányára mutat rá. A válaszadók sok esetben nem pusztán paradigmaváltást, hanem következetességet, szakmai támogatást és működési minőséget hiányolnak.

A kezdeményezés módszertani sajátosságából következően a dokumentum nem alkot prioritási sorrendet és nem alakít ki kész szakpolitikai ajánlásokat. Az azonosított mintázatok olyan kérdéseket vetnek fel, amelyek további szakmai és döntéshozói mérlegelést igényelnek:

- Milyen szerkezeti feltételek szükségesek ahhoz, hogy a módszertani megújulás ne elszigetelt gyakorlat maradjon?
- Hogyan erősíthető rendszerszinten a pedagógiai autonómia és szakmai támogatás?
- Milyen intézményi működési formák képesek hitelesen közvetíteni az együttműködés, felelősség és igazságosság értékeit?
- Hogyan illeszthető össze a tantervi keretek stabilitása a helyi rugalmasság igényével?

Az OKN olyan alaphoz kíván hozzájárulni, amelyre további szakmai munka, intézményi kísérletezés és felelős döntéshozatal épülhet.

Az anyag értékét abban látjuk, hogy az állampolgári tapasztalatot rendszerezett, visszakövethető és értelmezhető módon teszi elérhetővé a szakmai, politikai és közéleti diskurzus számára.

A projekt tapasztalata ugyanakkor azt is megmutatta, hogy az állampolgári részvétel nem magától értetődő: a komplex problémák, a terjedelem és a szükséges időráfordítás sokakat visszatartanak, még akkor is, ha a téma fontosságában egyetértés van.

Úgy véljük, hogy Magyarországon az oktatás megújításához szükséges tudás, szakmai anyag és kutatói háttér már régóta elérhető. Így a valódi kérdés kevésbé a tudás hiánya, mintsem annak közös használata.

Ebben a politikai akarat bár jelentős szerepet játszik, önmagában mégsem tekintjük elegendőnek. Az érdemi megújuláshoz a politikai akarat mellett, a szakmai közeggel és a társadalommal történő élő párbeszédet egyaránt szükségesnek tartjuk.

Az megújulás lehetőségét abban látjuk, ha az említett szereplők egymást erősítve működnek.

Az OKN nem kíván több lenni egy állampolgári visszajelzésekből készült összegzésnél. Értéke a beérkezett javaslatok minőségében, valamint azokban a további szakmai és közéleti törekvésekben áll, amelyek a projekt eredményeit a jövőben felhasználni kívánják. E törekvések eredményességét azonban az egyéni, a közösségi és politikai együttműködések minősége határozza meg.

A dokumentum annyiban járulhat hozzá a közös munkához, amennyiben a benne foglalt gondolatok ténylegesen beépülnek a párbeszédbe és döntésekbe.

A szükséges szellemi kapacitás és tudás ma Magyarországon rendelkezésre áll. A kérdés ugyanaz, ami eddig is: hogy élünk-e vele.

Ehhez kívánunk felelős, kitartó és érdemi munkát!

A szerkesztők

Ez a dokumentum egy közös munka lenyomata. Kérdésekből, tapasztalatokból, vitákból és eltérő nézőpontokból áll össze. Nem végleges állításokat rögzít, hanem gondolkodási tereket tesz láthatóvá.

Hogy mi következik belőle, az a befogadók döntése.

oktatasikozosnevezo.hu magyaroktatas@proton.me